Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب پېژندنه

||||||||||||||||||||||||||||||||||

د کـتـاب نـوم:تصوف او عرفان

لیکوال :: علامه محمد معین الدین أبوالفضل

خـــپـرونـکـــی: بېنوا انټرنیټ پاڼه

د چاپ ټول حقوق له لیکوال او بېنوا پاڼې سره خوندي دي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمدلله وکفی واالصلوة والسلام علی عباده الذین اصطفی امابعدمحترمومسلمانانوورونولکه څرنګه چی تاسی وینئ چی پراسلام اومسلمانانوباندی له هره طرفه دانکاراواعتراض لاری په موجوده دورکښی راخلاصی سویدی په همدې ابتلا کښی علم طریقت اوتصوف کو م چی داسلام اوداسلامی علومومغزدئ اوهمدارنګه اولیاءالله هم راشکیل سویدی کوم چی الله ته دورتیرواومقربوبندګانوله جملې څخه څلرمه برخه ده چی نبیان صدیقان شهداءاوصالحین دی کوم چی الله پاک ددوئ په باره کښی فرمایلی دی ،فاولئک مع الذین انعم الله علیهم من النبیین والصدیقین والشهداء والصالحین، ځکه چی له یوې خواتصوف ،طریقت اواولیاءالله تش په نامه پیران اومریدان کوم چی په باطن کښی ټګان اودطریقت اوداولیاؤدښمنان دی بدنامه وی لکه چی دهمدغسی ټګانوپه باره کښی مادابیت ویلی دی،

اذکاردلطائفوکه ظاهره بل ته ښه یې،په ګیډه کښی سری خفی اخفی وهی په بډه،اوله بلی خوادڅلورومذهبودښمنان وهابیان وغیره پرطریقت اوپرولیانودخدای پاک کوم چی مولانا رومی ددوئ په شان کښی فرمایې،

اولیا راهست قدرت ازاله، تیرجسته بازګرداندزراه،

قسم قسم طعنونه وایې اوله بیحیایې څخه ډکی خبری دتصوف اودولیانوپه شان کښی کوی موږیوځل په خوادبینواپه ویب سائټ کښی دتصوف اوعرفان لړی پیل کړی وه خوله بده مرغه څه عوارض ووچی دالړی پاته سوه اوبیامحترم خالد هادی حیدری صاحب دمتدینومسلمانانوپه خواهش موږته داخبره عرض کړه چی دالړی بیرته پیل کړونودادی ستاسی مسلمانانوورونودنفع په خاطرمودالړی پیل کړه چی ان شاءالله په دې سلسله کښی به داسی موادووینئ چی نه به سترګولیدلی اونه به غوږواوریدلی اونه به چاپه خوب کښی لیدلی وی خواول دتصوف داهدافوپه اړه معلومات درکوم ځکه چی دیوشی دحسن اودقبح دپیژندلویوه لاردهغه شی دهدف پیژندل دی،محترمومسلمانوپه اجمالی ډول چی درتهووایم نودتصوف اوعرفان اودطریقت هدف دانسان تخلیه اوتحلیه ده یعنی دانسان وجوداوباطن له بدواخلاقوڅخه لکه حسد،بغض،بخل،ریا،کبر،عجب وغیره څخه پاکول اودارنګه دانسان وجوداوباطن په ښواخلاقوسره لکه اخلاص،تواضع،حسن نیت ،له خالق اومخلوق سره صحیح تعلق ،وغیره ښائسته کول دی اوپه تفصیلی ډول ئې دنومونی په توګه ځینی مهم هدفونه درته ذکرکوم.

د تصوف اوعرفان له تفصیلی اهدافو څخه لومړئ هدف:

محترمو ورونو! د طریقت او د تصوف له تحلیلي او مفصلو اهدافو څخه ړومبنۍ هدف دادئ چي د انسان د زړه اصلاح وکړي . نو دلته په کارده چي اول په دې ځانونه خبر کړو چي د انسان د زړه اصلاح د شریعت له نظره په څونه اندازه کښي مهم او ضروري کار دئ . د دې لپاره چي د تصوف او طریقت د شان عظمت او فیض او برکت ښه راته واضح سي ،

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمووروڼو داسلام پیغمبر په یوه مبارک حدیث کښي چي امام بخاري ئې د صحیح بخاري په کتاب الایمان کښي ، او امام مسلم ئې په باب� أخذالحلال وترک الشبهات � کښي روایت کړیدئ) فر مایلي دي : اَلَا اِن في الجسدِ مُضغَةَ اِذَا صلحتْ صَلَحَ َالجسد کُله و اِذا فسدت فسدَالجسد کله اَلَا و هي القلبُ . یعني خبردار اوسی په دې چي بې شکه په بدن کښي د انسان یوه ټوټه غوښه ده کله چي دا غوښه سمه سي نو ټول بدن سمیږي ، او که دا غوښه فاسده او خرابه سوه نو ټول بدن فاسد او خراب ګرځي خبردار ! دا ټوټه غوښه د انسان له زړه څخه عبارت ده . په دې مبارک حدیث کښي د اسلام پیغمبر د زړه په باب و انسانانو ته عموما ، او و مسلمانانو ته خصوصا دوه قسمه تعلیم ورکړئ دئ : اول دا تعلیم چي د انسان زړه هم سمیږي او هم خرابیږي . دوهم دا تعلیم چي د انسان نور ټول بدن او دارنګه د بدن ټول أعضاء په سموالي او په خرابوالي کي د انسان دزړه تابع دي ، که زړه سم وو نو ټول بدن به ئې سم وي ، او که زړه خراب وو نو ټول بدن به ئې خراب وي .

دارنګه په یوه بل مبارک حدیث کښي چي په مشکوة شریف کښي ئې ذکر راغلئ دئ داسلام پیغمبر فرمایلي دي : بې شکه دغه زړونه د انسانانو په دې ډول زنګ نیسي لکه څنګه چي أوسپینه � حدید� زنګ نیسي ، په اصحاب کرامو کښي یوه سړي له ده مبارک څخه پوښتنه وکړه چي ائ دخدائ رسوله ! دغه زړونه چي زنګن سي یعني د ګناهونو او رذیلو اخلاقو په وجه نو بیا به په کوم شي سره دغه زنګن زړونه بیرته صفا کیږی ؟ د اسلام پیغمبر په جواب کښي ورته وفرمایل : چي د مرګ په ډیره یادونه سره ، او په تلاوت دقران کریم سره.

دارنګه په یوه بل مبارک حدیث کښي چي په مشکوة شریف کښي ئې روایت سوئ دئ ، حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي : خبردار ! هرشي لره یو صفاکونکئ سته او د انسانانو د زړو صفاکوونکئ د الله �جل جلاله � ذکر دئ . همدا سبب دئ چي د طریقت په سلسلو کښي د� نقشبندیې � طریقې استاذان په اول نوبت کښي و مرید ته د قلبي ذکر وظیفه ورکوي ، مولانا �جلال الدین رومي رحمه الله � په مثنوي شریف کښي په دې ارتباط داسي فرمایلي دي :

آئینه کز زنګ و آلایش جدا است پر شعاعِ نورِ خورشیدِ خدا است

یعني دکوم انسان چي د زړه هنداره له زنګو څخه د بدو اخلاقو او اعمالو جلا او پاکه وي نو هغه به د الله �جل جلاله� له تجلیاتو او أنوارو څخه ډکه وي .

ومن الله التوفیق

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمو وروڼو دتصوف او عرفان په تیره برخه کي موږ وتاسي ته دطریقت ړومبنۍ هدف چي عبارت دی له اصلاح څخه دزړه بیان کړ ، اوس د طریقت د دوهم هدف او غرض په بیان شروع کوو ۰

د طریقت دوهم هدف دادئ چي له انسان څخه په اعمالو کي دنیت خرابي لیري سي او انسان په ټولو اعمالو کي دښه نیت خاوند وګرځي په دې ډول چي انسان هر شرعي عبادت او عمل کوي نوپه هغه نیت سره یې وکړي کوم چې همدغه عبادت او عمل دهغه تقاضا کوي قدرمنووروڼولکه څنګه چې بزرګانودطریقت اوشریعت ذکرکړی دی چې طریقت دشریعت خادم دی په حاق دواقع اونفس الامرکښی همدغسی خبره ده څکه هرحکم چې شریعت صادرکړی وی نوتصوف اوطریقت په دې باره کښی زیاراېستلی اوباسی یې چې مسلمان دهغه حکم وداسی عملی کولوته چمتوکړی چې په اعلی درجه عملی کول وی،چې ددې یوه بیلګه په ړومبۍ برخه کښی دتصوف اوعرفان تیره سوه اودوهمه بیلګه یې داده په دې برخه کښې وتاسی ته ترتحقیق لاندی ده په خلاصه ډول بایدووایم چې شریعت پردې خبره باندی په اخیره درجه کښی تاکیداوټینګارکړیدی چې مسلمان چې هرشرعی عمل کوی نوضروربه په هغه کښی د ده نیت صحیح وی اوبا الفرض که یومسلمان یوشرعی عمل په فاسدنیت سره وکړی نوعمل یې باطل دی اوودته به ددغه فسادجزا هم ورکړه کیږی مطلب دشریعت له نظره په اعمالو کښي د نیت ښه والئ په اول قدم کښي ضروري ګڼل سویدئ ، او د عمل او عبادت ثواب او صحت الله جل جلاله پر نیت باندي موقوف ګرځولئ دئ ،لکه چې داسلام پیغمبر په یوه متفق علیه حدیث کښي فرمایلي دي (انماالاعمال بالنیات وانمالکل امرء مانوی) یعني بې شکه خاص دا خبره ده چي عملونه تر نیتو پوري تړلي دي ، او هرسړي لره به هغه شئ پلاس ورځي کوم چي ده یې نیت کړئ وي ۰ دغه مبارک حدیث په دې سبب د اسلام پیغمبر وخلګو ته وفرمایه چي یو نفر چي د<مهاجر ام قیس په نامه یاد سوئ دئ په مکه شریفه کښي ویوې ښځي ته چي په ام قیس سره مشهوره وه راغئ او ورته یې وویل چي له ما سره نکاح وکړه ! هغې ورته وویل : چي زه له مکي څخه ومدینې ته په هجرت روانه یم نو که ته هم هجرت راسره کوې نو بیا زه هم نکاح در سره کوم ، نوبیا دغه سړئ هم و مدینې ته په هجرت راغئ خو په دې نیت چي دغه ښځه لاس ته راولي ، نو کله چي د اسلام پیغمبر له دغه حاله څه خبر نو یې دغه مبارک حدیث وفرمایو ، په دې مبارک حدیث کښي دا مضمون هم راغلئ دئ چي نو دچاکه هجرت وخدائ او ورسول ته وو نو دخدائ او د رسول په نزد هم دده هجرت و خدائ او رسول ته بلل کیږي او هجرت یې مقبول دئ ، او د چا چي هجرت و دنیا ته وو چي حاصله یې کړي ، او یا یې و ښځي ته وو چي په نکا ح ئې کړي ، یعني په هجرت کښي یې نیت د دنیا یا د ښځي کړیوو نو دخدائ په نزد دده دغه هجرت وهغه شي ته بلل کیږي کوم چي ده یې نیت کړئ وي او په الهي در بار کښي کوم ارزښت او مقبولیت نه لري ۰

محترمو وروڼو ! څموږ د امام اعظم رحمه الله د مذهب مطابق کوم اعمال چي اعمال مقصوده بلل کیږي دهغو صحت او په هغو عملو سره ثواب ګڼل دواړه پر صحیح نیت باندی موقوف دي ۰ اعمال مقصوده لکه لمونځ ، روژه ، زکات ، حج ۰ او کوم عملونه چي له مقصوده عملو څخه نه وي لکه اودس ، نو دهغوئ صحت پر نیت باندي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

موقوف نه دئ ، او ثواب حاصلول د هغو عملو په ذريعه پر نيت باندی موقوف دئ ۰او په يوه عمل کي چي د ډيرو شيانو نيت سړئ وکړي نو د هر نيت په بدل کي ثواب ورکيږي ، د مثال په ډول يو سړئ ومسجد ته ځي نو په دغه تگ کښي د جماعت د لمانځه نيت وکړي او دارنگه د مسلمانانو وروڼو دملاقات نيت وکړي ، اود مسلمانانو کليوالو د جوړ او ناجوړ د پو ښتني نيت وکړي ، او دارنگه نور ښه نيتونه وکوي نو د دغو ټولو نيتو اجر او ثواب الله تعالی ورکوي ، او که يواځي د جماعت د لمانځه نيت وکوي نو بيا يواځي د جماعت د لمانځه د نيت ثواب ور کول کيږي ۰ په هر حال په طريقت کښي د طريقت د استاذانو دوهم هدف دادئ چي مسلمانان له فاسدو ، او خرابو نيتو څخه وژغورل سي او په ټولو طاعتو ، عبادتو ، او عملو کښي د صفا او ښه پاک نيت خاوندان وگرځي ۰ د اسلام پيغمبر فرمايلي دي : نيت المؤمن خير من عمله يعني د مومن او مسلمان سړي نيت دده تر عمل بهتر دئ ۰ په شريعت کښي دا مسئله هم سته چي که يو بې وسه مفلس سړئ په زړه کښي په ټينگه سره داسي نيت او اراده راوگرځوي چي کاشکي ما يو ارب روپۍ درلودلای او دغه ټولي مي دخدای د رضا لپاره صرف کړي وای او دخدای ج په نزد دئ صادق وي په دغه نيت کښي نو الله پاک وده ته د هغومرو روپو چي دخدای جل جلا له لپاره صرفي کړای سي ثواب ورکوي ۰ محترمو د تصوف اوعرفان او طريقت دوهم هدف دادی چی دحسن نيت په داسي شرافت سره انسان شرافت مند وگرځوي کوم چی شريعت وهغه ته ددونه زيات تاکيدپه نظرسره کتلی دی۰

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمو ورونو دتصوف اوطريقت له عمده اومهمواهدافوڅخه دريم هدف دادی چی سالک اومريدودې ته هځه وی چی په شپږقسمه مرابطومشرف سی اوپه عمل کښی ئې راولی اوکله چی یوانسان دغه شپږقسمه مرابطې عملی کړی نودی دالله په دغه حکم سره ،چی یاایها الذین آمنوا ادخلوافی السلم کافة،مل کونکی وګرځېدئ اوکامل مومن اومسلمان ورڅخه جو ړسو دغه شپږ قسمه د مرابطې کومی چی بیان بې په راتلونکو برخوکښی ان شاء الله درته راسی په دې خاطر د طريقت مشائخو �رحمهم الله � وضع کړي دي چي په مريدانو کښي دالله پا ک ويره اوله الله څخه ډاردوئ په زړونووکښی دغريزې قوې په شان راسخ وګرځی اودارنګه ئې دددغومرابطوپه وضع کښی دامقصددی چی په سبب دعملی کولوددغومرابطوپه سالکینوکښی د دې ملکه ، او قوه پيدا سي چي بيا دوی و کولائ سي چي خپل ځانونه او نفسونه له �هوا� يعني له نفسي ناروا خواهشاتو څخه په سهولت او اساني سره وساتي ،ځکه لکه څرنګه چي له الله (جل جلاله) څخه ويره په انسان کښيد دغو شپږ قسمه مرابطوپه وجه قوی کيږی اوپيداکيږی ، دارنګه دغه شپږ قسمه د مرابطې د عملي کيدو په صورت کښي انسان په ترک د هوا ، او په منع کولو د خپل ځان د نفس د ناروا خواهشاتو څخه موصوف ګرځوي ، او دغه دواړه صفتونه يعني خوف له الله څخه او منع دنفس له هوا څخه ـــ هغه عظيم بنيادي صفتونه دي چي الله پاک مَدار د دخول د جنت ګرځولي دي ، لکه الله (جل جلاله) چي فرمايلي دي : {و أما مَن خاف مَقام ربه ونهى النفس عن الهوى ، فإن الجنة هي المأوى } يعني هر څه چي هغه څوک دی چي ويريدلئ وي ـــ يعني په دنيا کښي ـــ له دريدو دده په حشرګاه کي لپاره د حساب د � رَب �دده ، او منع کړئ يې وي ده نفس خپل له ناروا خواهش څخه نو بې شکه جنت خاص همداجنت ځائ د ورتللو دده دئ .

محترمو ورونو ! � هوا � په لغت او زبان د عربو کښي و سقوط يعني لويدو ته ويل کيږي ، او په شريعت کښي هوا ـــ ميلان ته د نفس ويل کيږي و يوه ناروا او نامناسبه کار ته ، و دغه ميلان د نفس ته ځکه هوا ويله کيږي چي دغه راز دنفس ميلان چي يو څوک عملي کوي نو دغه څوک په دنيا کښي له لوړ مقام څخه و ډير کښته او خسيس مقام ته رالويږي ، او په آخرت کښي به د دوږخ په کندو کښي لويږي . حضرت ابو بکر ورّاق � رحمه الله � فر مايلي دي : چي په د نيا کښي تر هوا خبيث شئ الله (جل جلاله) نه دئ پيدا کړئ . د اسلام پيغمبر په يوه مبارک حديث کښي ـــ چي بيهقي يې روايت کړئ دئ ـــ فرمايلي دي : چي دري خويونه هلاکونکي دي ، يعني که په انسان کښي موجود سي نو انسان په دنيا او آخرت کي برباده وي ، د اسلام پيغمبر اول له دغو درو خويو څخه دا خوئ ذکرړئ دئ چي انسان د نفس د هوا تابعداري کوي . د طريقت علماوو ترک د هوا ، او نفس را منع کول له تر سره کولوڅخه د ناوړو خواهشاتودنفس دري قسمه کړئ دی : اول قسم دادئ چي انسان له هغو عقيدو څخه ځان و ساتي چي په ښکاره ډول له قرآني اياتو څخه ، او له نبوي أحاديثو ، او إجماع څخه مخالف وي ، دا هغه قسم ترک د هوا او خواهش نفساني دئ چي ددې په وجه انسان �سُني � بلل کيږي ، او که په انسان کښي دغه صفت مو جود نه وي نو بيا دغه انسان يا شيعه ، يا وهابي ، يا سلفي ، اويا بل قسم مبتدِع بلل کيږي او سني نه ورته ويل کيږي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

. او دوهم قسم ترک د هوا دادئ چي انسان په دې ډول وي چي دغه درې صفته په ده کښي موجود وي اول دا صفت په ده کښي موجود وي چي کله دده په زړه کښي اندېښنه د يوې ګناه پيداسي نو في الحاله يې د خدائ تعالی حساب ورپياد سي ، او له دغي ګناه څخه منع و کړي . دوهم دا صفت په ده کښي موجود وي چي هر هغه شئ چي دهغه په روا والي کښي و ده ته شک او شبهه پيدا سي نو هغه کار پرېږدي ، چي د نبي عليه السلام په مبارکو حديثو کښي و دغه ته ترک د مشتبهاتو ويل سوئ دئ . دريم داصفت پکښي موجود وي چي له هر هغه مباح او روا کار څخه هم ځان ساتي چي له سرې سره دا اندېښنه پيدا کيږي چي که دغه کار وکړم نو خدائ ناخواسته د دې کار په وجه به په يوه نارواکار اخته سم او اعلی قسم د ترک د هوا دادئ چي له انسان څخه نفساني هوا پر مخ ليري سي ، په دې ډول چي دده او دده د نفس مطلب او مقصد هغه شئ و ګرځي کوم چي الله پاک په راضي کيږي ، او الله تعالی يې له ده څخه غواړي ، لپاره د حاصلولو د دغه مقام صوفيه رحمهم الله� د � لا إله الا الله � ذکر په کثرت سره تکراره وي ، ا و دغه مبارکه کلمه په شباروز کښي په زرهاوو واره وايې ، سره له دې چي د ويلو په وخت کښي د کلمې په معنی کښي د � لا مقصود الا الله � ملاحظه په زړو کښي کوي . (مجدد الف ثاني شيخ أحمد سرهندي رحمه الله)فرمايلي دي : إن العبدَ مادام في هوى نفسه فهو عبد نفسه مطيع الشيطان { يعني بې شکه يو بنده چي تر څو پوري د نفس په هوا کښي را ګير وي نو دئ بنده د خپل نفس دئ ، او فرمانبرداره د شيطان دئ ، او دغه ډېر لوئ دولت يعني ــــ چي ليري کول د هوی د نفس دي له ځان څخه په کامل ډول ـــ د طريقت له مخي هلته و انسان ته حاصليږي چي انسان په ولايت خالصه او په فنا اکمله او په بقا اکمله سره مشرف وګرځي ،اوکله چي سالک او صوفي په دغه مقام سره مشرف سي ، نو دغه خصلتونه الله پاک دده نصيب کوي : اول رضا په قضا د الله (جل جلاله) ، دوهم دا چي کوم تکليف او مشقت وده ته ورسيږي نو دده په سينه کښي هيڅ تکليف او تنګي نه پيدا کيږي ،اوکه ددغه مصيبت دليري کيدو لپاره دعا کوي نو له دې وجهي يې نه کوي چي له دې مصيبت څخه دئ تکليف محسوسوي ، بلکه له دې وجهي يې کوي چي الله پاک د دعا په کولو او د عافيت په غوښتلو سره و بندګانو ته امر کړئ دئ ، دريم دا چي په دغه مرتبه کښي صوفي په اختيار سره د الله تعالی بنده ګرځي لکه څنګه چي دئ بنده دئ دالله پاک په تسخير او په استرار سره ، څلرم داچي په دغه وخت کښي شيطان دده د بې لاري کولو لپاره هيڅ لار نه سي پيدا کولائ ، مګر که په نادر او په شاذ ډول سره يوه لار ورته پيدا کړي ، پنځم ۵ دا چي په دغه وخت ښي صوفي د الله پا ک د دغه قول مصداق ګرځي چي : (إن عبادي ليس لک عليهم سلطان و کفی بربک وکيلا] . شپږم دطريقت له مخي په دغه وخت کښي وده ته�رَجُل �يعني سړئ ويل کيږي ، ګواکي تر دې له مخه دغه سړئ ماشوم دئ ، لکه چي (شيخ اجل مولانا يعقوب چرخي رحمه الله) فرمايلي دي : چي بې شکه هيڅ يو سړئ د سړو و درجې ته نه رسيږي تر څو چي د نفس له هوی څخه خلاص نه سي .، اوم ٧ داچي په دغه وخت کښي بنده حقيقي مؤمن ګرځي ، لکه چي د اسلام پيغمبر په يوه حديث کښي ـــــ چي امام بَغوي ئې په شرح السنة کښي روايت کړيدئ ،ا و امام نووي په خپل اربعين کښي ويلي دي چي دا صحيح حديث

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دئ ـــــ فرمايلي دي : لا يؤمن أحدكم حتى يكونُ هواه تَبَعا لِما جئتُ به � يعني نه سي گرځيدلائ حقيقي مؤمن هيڅ يو له تاسي تر هغه پوري چي سي خواهش د نفس دده تابع دهغه چي راتگ كړيدئ ما ، يعني د خدائ له لوري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمووروڼو ! په دريمه برخه کښی موږدشپږقسمه مرابطوذکرکړی ؤاوس ئې تفصيل درته کوم خوپه دې برخه کښی دمرابطې داول قسم کوم چی مشارطه ورته ويله کيږی تفصيل کوم خوږومبی ودؤوخبروته فهم وکړی، اوله خبرداده چي دطريقت اودتصوف چي کوم هدفونه دي نوپه هغوی کښي ترټولو ډيرمهم هدف دغه شپږ قسمه مرابطې دي

چي تفصيل به يې درته راسي ، او په کار دئ چي(ام الأهداف) يعني د طريقت دټولو مقاصدو او أهدافو مور ورته وويله سي ، هر مسلمان ته ډير ضروري دئ چي ددغو مرابطو تفصيل په ډير غور سره مطالعه کړي ، او په ياد يې کړي

.دوهمه خبرداده چي دطريقت علماؤ ددغومرابطو اخذ له دې قوله د الله (جل جلاله) څخه کړئ دئ چي الله پاک فرمايلي دي : {ياأيهاالذين آمنوا إصبروا و صابروا ورابطوا} يعني اې هغه کسانو ! چي ايمان يې ر اوړئ دئ صبر کوی، يعني پر طاعت او عبادت باندي ، او له گناه او ناروا کارو څخه ، او پر سختيو او مصيبتو باندي ، او غلبه کوی په صبرکولو کښي پر مقابل طرف خپل چي له دين څخه دباندي خلگ دي ، يعني پر نورو خلگو بايد تاسي هميشه په صبر کولو کښي پر هر قسم سختيو باندي غالبه ياست ، او مُرابطه کوی . ددغه مبارک ايت په اخير کښي د� رابطو� لفظ له (مرابطة) څخه جوړ دئ د طريقت علماؤ له دغي اخيري کلمې څخه دغه شپږقسمه مرابطې رايستلی دی امام غزالی د ورابطوا دجملې تفسيرپه دې ډول کړيدی، فرابطواانفسهم اولاً بالمشارطة ثم بالمراقبة ثم بالمحاسبة ثم بالمعاقبة ثم بالمجاهدة ثم بالمعاتبة،فكانت لهم في المرابطة ست مقامات انتهی، محترمووروڼودغه شپږقسمه مرابطې په دې ترتيب دی ، اول مشارطه ، دوهم مراقبه ، دريم محاسبه ، ۴ معاقبه ، پنځم مجاهده ، او شپږم معاتبه ، چي تفصيل او بيان يې په دې ډول دئ : اول دمشارَطې تفصيل :

محترمو ورونو ! مَشَارَطَه ودې ته ويله کيږي چي هر وخت چي مسلمان سهار راکښيني او د سهار له لمانځه څخه فارغ سي نو ده ته په کار دئ چي يو ساعت يعني يو لږ وخت خپل زړه له نورو فکرو څخه فارغ کړي ، او وخپل نفس ته دا ډول ووايي : چي اې ځما نفسه دآخرت لپاره دلته په دنيا کښي ځما سرمايه فقط اوفقط دغه ځما عمر دئ که لږ وو او که ډير ، او هر وخت که ځما دغه عمر پاۍ ته ور سيدئ نو ځما دآخرت راس المال او سرمايه ختمه سوه ، او نور بيا زه د آخرت لپاره يو داسي عمل نه سم کولاۍ چي بيا د هغه گټه تر لاسه کړم ،او دا اوس نوې ورځ ده چي الله پاک ځما اجل ځنډه ولۍ دئ ، او زه يې د دغي ورځي په سهارکښي ژوندئ راپورته کړم ، که په شپه کښي الله پاک ځما روح قبض کړيواۍ نو بيا به مي دغه ورځ له لاسه وتلې واۍ ، نو اې ځما نفسه ! ، او اې ځما سترگو اوغوږو ! ، او اې ځما د بدن ټولو أعضاوو ! ، اواې ځماعقله او ځما حواسو او د بدن ټولو قواوو ټول خيال کوی چي دغه ورځ درڅخه ضايع نه سي . په خلاصه ډول مسلمان بايد هر سهار له لمانځه څخه وروسته له خپل ځان سره دغه سوچ ،

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او فکر باید پوخ کړي چي دغه ورځ چي ماته بیا خدائ پاک �عزوجل � مهلت دژوند پکښي راکړ باید عبث يې تیره نه کړم ، او ځما دبدن له هري عضوي څخه چي کوم دخیر او د نیکۍ کار صادریدلائ سي هغه کار باید وکړم ، او چي کوم کار د بدۍ ورڅخه صادریدلائ سي له هغه څخه باید ځان وساتم ، د مثال په ډول دا فکر له ځانه سره ووهي چي دغه خوله او ژبه چي ماته الله راکړیده ، او ددې صلاحیت هم الله پاک پکښي ایښئ دئ چي خیر او نیکي ورڅخه صادره سي لکه دقرآن کریم تلاوت ، د الله جل جلاله ذکر ، ومسلمانانو ته د سمي لاري ښوونه ، اوداسي نور . اودا صلاحیت يې هم پکښي ایښئ دئ چي بد ورڅخه صادر سي لکه غیبت ، درواغ ، بُهتان ، دنمیمت او شیطانت خبري ، د دروغو شاهدي ، و خلګو ته بد رد ویل اوداسي نور ، نوزه باید خپله دغه خوله او ژبه په دغه ټوله ورځ کښي ـــــ چي ځما د دې شیرین عُمر یوه برخه ده ، او دا معلومه هم نه ده چي دا به ځما د عمر اخیري ورځ وي او که به مي عمر یو څه لاپاته وي ـــ دخیر په کارو کښي کار کړم ، او له بدو کارو څخه يې وساتم .

په یوه حدیث شریف کښي ـــ چي صا حب دمشکوة او نورو يې روایت کړیدئ ـــــ راغلي دي : چي هر سهار دانسان د بدن ټول اندامونه د انسان وژبي ته د خدائ روی نیسي چي خیال کوه که ته سمه چلیدلي نو موږ ټول سم چلیږو ، اوکه ته چپه و چلیدلې نو موږ دي ټول بې لاري کړلو . محترمو وروڼو! ودغه ته مشارطه ویله کیږي ، او دغه د مشارطې بیان دئ.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمو مسلمانانودتصوف اوعرفان په تیره برخه کښې ماتاسی ته دمرابطې داول قسم چې مشارطه ورته ویل کیږی بیان وکړاوس په دې برخه کښې دمرابطې د دوهم قسم چې مراقبه ورته ویل کیږی بیان درته کوم محترمواولیا ء کرام اوطریقت استاذان دمریدانو اودمسلمانانوداصلاح دپاره ودوئ ته له مشارطې څخه وروسته دوهم تعلیم دمراقبې کوي ،مراقبه چې په اسانه طریقه زه وتاسی ته دروښیم نوباید و وایم چې دمشارطې کوم چې دمرابطې اول قسم دی اودمراقبې کوم چې دمرابطې دوهم قسم دی مثال داسی دی لکه یو امیر بادشاه اوحکیم چې یوچاته یوه وظیفه ورسپاري نوورته و وایی چې گوره دغه وظیفه به پدغه طریقه ترسره کوې اوله دغې طریقې څخه به مخالفت نه کوې دادمشارطې مثال دی کومه چې ودېته ویله کیږي چې مسلمان دسهار له لمانځه څخه وروسته یوڅه وخت تنهاکښینی اوخپل ځان او وخپلی خولې ته اودبدن وټولو اندامونه داو وایی چې ای ځما ځانه ای ځما دبدن اعضاووداچې نن زه سهار بیاژوندی راکښینستم داپرماباندی دالله پاک لوی فضل وسو چې ځماژوند ئی رادراز کړاود دې موقع ئی راکړه چې داخرت دپاره خواری وکاږم نوباید پدغه ورځ کښې دخیرکارونه وکړم اودبدو کاروڅخه ځان وساتم اودمراقبې مثال دادی چې یوحکیم ویوچاته یو وظیفه ور وسپاری اوهدایت اوتوصیه ورته وکړی وروسته بیا دشالخوا پسی گوري چې ایا دغه ځما وظیفه دارځما دهدایت مطابق اجرا آ ت کوي اوکې نکوي ځکه که امیر دشالخوا پخپلو وظیفه دارانوپسی گوري نوکه ئی بالفرض وغله ته وظیفه ورسپارلې وي نودهغه غله څخه شریف اوامین سړئ جوړیږي اوکه دشا لخوا فهم اوفکرنه پسی کوي نوله بزرگو وظیفه دارانوڅخه به اخیرغله جوړسی دارنگه کله چې هرانسان هرسهار وخپل ځان اونفس ته دخیرتوصیه وکړي نوله دې څخه وروسته چې بیا په عمل اوکارشروع وکړي نوباید په خپل ځان اودخپل ځان په ټولواعضاوو اواندامویسی گوري چې ایا ځما دسهارني نصیحت اودستورمطابق کار روان دی اوکه نه دی ځکه هرانسان چې وخپل نفس ته متوجه نه وي اودخپل نفس مراقب نه وي اود دې خیال اوسوچ نه وي ورسره چې الله جل جلاله ځما هرڅه وینی اوالله پاک وماته اوځما وهرڅه ته حاضراوناظر دی نوبیا د ده نفس طغیان سرکښې اوفسادکوي حاصل دادی چې مراقبه له دووشیانوڅخه عبارت ده اول شئ دادی چې انسان وخپل ځان ته متوجه وي چې کوم یونالایقه کار ورڅخه و نه سی اویا یولایق کارورڅخه پاته نه سی البته دکسلت اودسستی اودغفلت اودبې غوری په وجه اودوهم شئ دادی چې انسان په هرکارکښې ودېته متوجه وي چې الله جل جلاله ماوینی که زه ښه کار کوم اوکه بد کار کوم الله جل جلاله وماته حاضر اوناظردی دقران کریم دایاتو اودنبی علیه السلام دحدیثواودارنگه د دین دبزرگانو داقوالو له مخی دمسلمان دپاره مراقبه یوسترضروری عمل دی ،

من ارادالاستقصاء فعلیه بالاحیا ء

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمو وروڼو ! دمرابطې دريم قسم �محاسبه بعدالعمل �ده يعني له خپله نفسه سره حساب کول وروسته له عمل اوکارڅخه ،دمحاسبې تحليل اوبيان کښي ددوو(۲) شيانو تفصيل درته کوم اول دمحاسبې د حقيقت اودمعنی تفصيل دوهم دمحاسبې دفضيلت اودشرعي ارزښت تفصيل .

محترمو وروڼو! لکه څرنګه چي دمشارطې په بحث کي داخبره ذکر سوه چه هرمسلمان ته پکارده چه بايد دئ هرسهاردورځي په سرکښي بايدداسي وخت ولري چه وخپل نفس ته اوو خپل ځان ته دخير تو صيه وکړي ،دارنګه وهر مسلمان ته داهم پکار ده چه هره ورځ چه تيره شي نو دورځي په اخير کښي بايد داسي وقت ولري چه په هغه وقت دئ له ځانه سره ددې حساب وکړي چه په دغه ورځ کښي چه تيره سول ما کوم کوم نيک کارونه وکړل، او په څه طريقه مي وکړل . ايايه دغه ورځ کي خو به له ما څخه داالله په بندګي کښي کوم تقصير له ما څخه نه وي سوي ،اودارنګه په دې کښي فکر ووهي چه په دې تيره ورځ کښي خو به له ماڅخه کومه ګناه نه وي صادره سوې . بيا که چيري له خپله نفسه سره په دغه محاسبه کښي کوم د يني نقصان په نظر نه ورغئ نوبايدپه زړه کښي خوشحاله شي ،اوکه يې په کوم نقصان او تقصير په عبادت کښي دخدائ علم راغي نوبايد پريشانه سي اوتوبه ګار سي اودهغه نقصان جبيره وکړي ودغه ته محاسبه بعد العمل ويله کيږي.

دامحاسبه داسي مثال لري لکه يو تاجرچه له خپلو شريکانو سره په کال کي او يا په مياشت کښي حساب کوي لپاره ددې چه د تيرکال دتجارت ګټه اوتاوان معلوم کړي . دمحاسبې فضيلت او شرعې اهميت :محترمووروڼو! له خپل نفسه سره حساب کول له اسلا مي اعمالو څخه يو بل ډيرمهم اوضروري عمل دئ الله پاک فرمايلې دي : (ياايهاالذين امنوااتقواالله ولتنظرنفس ماقدمت لغد) يعني ائ هغو کسانو چي ايمان يې راوړئ دئ وويريږی له الله (جل جلاله) څخه ،او ودي ګوري هرنفس و دې ته چي څه مخکي ليږلي دي ده لپاره د سبا ،يعني هر نفس دي په دې کښي سوچ او فکر کوي چي ايا د قيامت د ورځي لپاره ما کوم څه کړيدي او که مي نه دي کړي ،اوکه مي کړيوي نو ايا داسي څه مي کړي دي چي د هغه څه په سبب الله (جل جلاله) راڅخه راضي سي ،اوجنت مي نصيب سي ،او دآخرت له عذابو څخه خلاص سم . او که مي پرعکس او خلاف ددې نورڅه کړي دي . په دغه مبارک آيت کښي الله پاک په دغه قول کښي چي �ولتنظر نفس ما قدمت لغد�و همدغي� محاسبې بعد العمل � ته اشاره فرمايلې ده ،اوبندګان يې په دې سره امر کړيدي چي دوی هروخت بايد له خپله نفسه سره حساب کونکي وي . حضرت عمر �رضي الله عنه � فرمايلي دي : (حاسبوا انفسکم قبل ان تحاسبوا، وزِنوهاقبل أن تُوزَنوا) يعني حساب کوی ! له نفسو خپلو سره له مخه تر دې چي حساب درسره کرکيږي له تاسي سره ـــــيعني دقيامت په ورځ ـــ او تلی نفسونه خپل له مخه تر دې چي تلل کيږی تاسي ـ يعني د قيامت په ورځ ـ . همدارنګه روايت دئ چي حضرت عمر به هره شپه خپلي دواړي پښي په � دُره � وهلې ،او و خپل نفس ته به يې ويل چي : کوم څه دي په نن ورځ کښي د آخرت لپاره وکړل ؟ ؟ . همدارنګه حضرت مَيمُون بن مِهران فرمايلي دي چي : هيڅ يو بنده له متقيانو څخه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه سي شميرل کيدلائ ،ترهغه پوري چي دَئ له خپل نفس سره داسي محاسبه عادت و نه گرځوي چي هغه سخته وي تر محاسبې د يوه شريک له بل شريک سره چي په تجارت کښي ورسره شريک وي .

هم دارنگه روايت دئ چي حضرت أبو طلحه �رضي الله عنه �په حال د لمانځه کښي په يوه مرغه مشغول سو ،يعني يو مرغه يې وليدئ او په هغه کښي يې سوچ بندسو،اوپه دې وجه يې په حضور د زړه کښي خلل راغلئ . نو ده مبارک په بدل کښي ددغه کار يو باغ د الله (جل جلاله) درضا لپاره صدقه کړ* .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مرابطې ځلرم قسم:

محترمو وروڼو ! د مرابطې ځلرم قسم �معاقبة النفس � ده ،يعني سرزنښت او عذاب ورکول و نفس خپل ته . تفصيل او توضيح ددغه ځلرم قسم په دې ډول ده : چې کله انسان له خپله نفسه سره محاسبه وکړي ،او له نفسه سره د حساب کولو په نتيجه کښې انسان په دې اګاه سي چې ځما له نفس څخه فلانۍ ګناه ،يا فلانۍ تقصير په عبادت کښې د الله پاک صادر سويدۍ ،نو په دغه وخت کښې و دغه انسان ته په کار ده چې و خپل نفس ته سرزنښت او سزا ورکړي . په دې ډول چې خپل نفس ملامت کړي ،او و دې ته يې متوجه کړي چې له سوي ګناه او تقصير څخه توبه ګار سي ،او ويو داسي نيک کار او نيک عمل ته مخ ورواړوي چې د تير تقصير جِبران په وسي .

د مثال په ډول يو سړي د نفس د شهوت اوخواهش په سبب حرام شئ وخوړئ ،نوپه دې صورت کښې ونفس ته دسرزنښت ورکولو يوه برخه داده چې دغه سړئ �لوږه� پر ځان باندي راولي،اوپه حلاله ډوډۍ هم ځان نه مړوي ،اوروژې و نيسي ،ددې لپاره چې ونفس ته ئې يو قسم سرزنښت ورکړسي،اوپه آينده کښ بيا د حرامي غذا خواهش څرګند نه کړي . دارنګه په لمانځه کښې له سړي څخه تقصير وسي ،نوددې په سبب بايد دَئ و خپل نفس ته په دې ډول سرزنښت ورکړي چې ډير نفلونه وکړي . اودارنګه يې په تهجد او نورو نفلي عباداتو مکلف کړي .محترمو ودغه ته �معاقبة النفس � ويله کيږي ،چې ښه وضاحت به ئې په ضمن کښې ددې درته راسي چې د الله (جل جلاله)د مخلصو بندګانو د معاقبة النفس يو څو � نمونې � درته ذکر کړم :

له� حضرت منصور بن ابراهيم � څخه روايت دئ چې داالله �عزوجل� دعبادت ګذاره بندګانو څخه يوه سړي له يوې ښځې سره خبري کولې ،نو کرار په کرار د خبرو پائ ودې ته راورسيدئ چې د ښځې پر �ورانه � باندي يې لاس کښيښودئ ، وروسته له دې يو دم پر دغه کار باندي سخت پښيمانه سو ،اوبيا يې خپل دغه لا س وأور ته ونيوئ ،ترهغه پوري يې نيولئ ؤ چې لاس ئې پر مخ و سوځيدئ او ختم سو . همدارنګه روايت دئ چې په بني اسرائلو کښې يو نفر ؤ چې ډيره زمانه يې په يوه عبادت ګاه کښې د الله (جل جلاله) عبادت وکړ ،يوه ورځ له عبادت ګاه څخه راووتئ ،نوناځاپه يې پر يوه ښځه باندي سترګې ولګيدلې ،اوفي الحاله له دې ښځې سره د مينې په آفت مبتلا سو ،اوبده اراده ئې په زړه کښې را وګرځيده ،اوددغي ښځې په نيت يې له عبادت ګاه څخه خپلې دواړې پښې رادباندي کړې .الله عزوجل �دده د تير عبادت په سبب پر ده باندي رحمت وکړ ،او دده په زړه کښې يې ويره پيدا کړه ،نوبيرته پښيمانه سو .بيا کله چې يې اراده وکړه چې خپلې پښې بيرته وعبادت ګاه ته داخلې کړي ،نو في الحاله يې دا فيصله وکړله چې ځما دغه پښې د الله پاک په نافرماني کښې له عبادت ګاه څخه خارجي سويوې ،نوځما دي په خدائ تعالی قسم وي چې ځما تر مرګه پوري زه دا خپلې پښې وعبادت ګاه ته داخلې نه کړم .بيا ئې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه خپلي پښې دباندي پړسېدې ،ترهغه پوري چي بارانو، واورو ، بادو اولمر دغه دواړي پښې ورڅخه پرې کړلې ،اوده پر دې باندي د الله �جل جلاله � شکر ادا کړ

په یوه بل روایت کښې راځي چي حضرت تمیم داري �رضي الله عنه� یوه شپه بیده سو او د تهجد دلمانځه لپاره نه سو رابیدار ،نوددې په بدل کښې یې وخپل نفس ته دا سرزنښت ورکړ چي یو کامل کال ئې د شپې خوب نه دئ کړئ ،او ټوله شپه به په عبادت کښې مشغول ؤ . محترمووروڼو ! ودغه ته �معاقبة النفس� ویله کیږي .دغه کوم قولونه چي موږ یې ذکر وکړ د إحیاء العلوم په ځلرم جلد کښې مطالعه کړی.. !!!

د مرابطې پنځم � ۵ � قسم:

محترمو وروڼو ! دمرابطې پنځم قسم � مجاهده � ده . مجاهده ودې ته ویله کیږي چي انسان پخپل ځان کښې د عبادت اود طاعت په کارو کښې کسلت او سستي محسوسه کړي ،او بې شوقي او بې ذوقي ورته پیداسي ،نودغه انسان وخپل نفس او ځان ته ادب ورکړي . په دې ډول چي له دې سره سره چي عبادت او طاعت ،باندي ثقیل او درونږ وي ،خپل نفس په جبر سره و سختو او ګرانو عبادتو ته متوجه کړي ،ترڅو چي اساسي عبادتونه لکه فرض ،واجب ،سنت او مستحب . اوارنګه له ګناوو څخه اجتناب دده ونفس ته ډیر اسانه کارونه معلوم سي ،اوکسلت او سستي د الله (جل جلاله)په بندګۍ کښې ورڅخه لیري سي .لکه چي د الله تعالی صالحو او نیکو بندګانو به دغه ډول کول ،چي یو څو نمونې یې د مراقبې په بحث کښې موږ درته ذکرړلې ، اوځیني نمونې یې دلته درته ذکر کوم:

له حضرت عمر بن الخطاب �رضي الله عنه �څخه یوه ورځ دماځیګر د لمانځه جماعت تیر سو ،نوددې په بدل کښې ده مبارک خپله ځمکه ـــ چي دوه سوه درهمه یې قیمت ووـــ دالله جل جلاله � د رضا لپاره صدقه کړې . همدارنګه دده مبارک له ځوئ عبدالله څخه چي به کله یو لمونځ د جماعت � فَوت �سو نو هغه شپه به ئې ټوله روڼه کړله ،اونفلونه بې کول . یوه شپه له ده مبارک څخه د ماښام لمونځ دونډي قدر ناوخته سو چي دوه ستوري په اسمان کښې ښکاره سول ،نو ددغه ځنډ او تأخیر په بدل کښې ده مبارک دوه مري یونه �غلامان � ازاد کړل .

دلته که یو څوک داسي سوال وکړي چي که چیري ځما نفس موافقه نه راسره کوله چي زه مجاهده یعني تکلیف کشي د ذکر سوي طریقې مطابق وکړم ،نو بیا به ددې علاج څه وي ؟ جواب ددې دادئ چي پ دې صورت کښې باید دوه کاره وسي : اول داکار چي د هغو خلګو چي د الله �جل جلاله � په عبادت او طاعت کښې ئې عقل حیرانونکي تکلیفوه او زحمتونه کَش کړيدي ، بیانونه او ددوی د زندګۍ حالات په کتابو کښې وکتل سي . دوهم داکار چي د الله (عزوجل) د یوه داسي �بنده �سره صحبت و ملازمت وکړ سي چي هغه د الله پاک د عبادت

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کارو کښي زيات تکليف کَش او زحمت کَش وي . عبدالواحد بن زيد فرمايلي دي : چي د چين په راهبانو کښي د يوه راهب و عبادت خانې ته راغلم ،او ور ږغ مي کړل چي ائ راهبه ! ده جواب رانه کړ ،بيا مي ورږغ کړل چي اې راهبه !! بياده جواب رانه کړ ، بيا ميورږغ کړل چي ائ راهبه !! ! نو دَئ پر ما باندي راښکاره سو او راته وې ويل چي : ائ سړيه زه خو راهب نه يم . ځکه چي په حقه سره راهب هغه څوک دئ چي له الله تعالی څخه ويريږي ،اوصبر کوي پر هغه مصيبت او تکليف باندي چي دالله پاک له طرفه وده ته ور ورسيږي ، او راضي وي په قضا دالله(جل شانه) او حمد او ثنا د الله (جل جلاله)وايي پر خاصو او لازمي نعمتو د الله پاک ،اوشکراداکوي خداۍ لره پر عامو او شاملو نعمتو د الله پاک ،او تواضع او عاجزي کوي و عظمت او لويي ته د الله پاک ،او ذليل گرځوي خپل ځان و عزت ته دالله پاک ،اوغاړه ئې ايښې وي و قدرت ته د الله پاک ،او فکر کوي په حساب اوپه عذاب کي دالله پاک ، نوپه دې سبب يې ټوله ورځ روژه وي اوټوله شپه و خداۍ پاک ته په عبادت کښي ولاړ وي . دغه واقعي راهب دئ ! او هر څه چي زه يم نو زه يو خروړئ سپئ يم په دغه عبادت خانه کښي مي خپل ځان له خلگو څخه رابند کړئ دئ ،ددې لپاره چي خلگ راڅخه ونه داړل سي . عبدالواحد وايي چي : بيا ما له دغه راهب څخه پوښتنه وکړله چي دا اوس خلگ چي له خداۍ (جل جلاله) څخه يې په عمومي ډول تعلق شکيدلئ دئ ،نوله خداۍ تعالی څخه د خلگو د تعلق ،دقطع کيدو او شکيدلو بنيادي سبب کو شئ دئ ؟؟ نو ده راته وويل چي : ائ ځما وروره ! خلگ له خداۍ څخه بل هيڅ شئ نه پرې کوي ماسيوا له محبت څخه د دنيا ،او عاقل او هوښيار سړئ هغه دئ چي دنيا او د دنيا محبت يې له خپل زړه څخه ليري کړ ،اوله گناوو څخه توبه گار سو ،او پر هغه کارو باندي ئې مخ را وگرځاوئ چي د هغو کارو په سبب دَئ و خپل رَب ته ور نژدې کيږي . وحضرت داود طايي �رحمه الله � ته يو چا وويل چي : کاشکي دي دا خپله ږيره مبارکه ږمونځ کړې واۍ ؟ ده مبارک ورته وفرمايل چي : ږيره ږمونځول خو دفارغ او خلاص سړي کار دئ ،زه دالله پاک له شغل څخه دوندي فراغت نه لرم چي ږيره ږمونځ کړم . لکه عبدالرحمن بابا چي فرمايلي دي :

رحمان هومره له خپل ياره اوزگار نه دئ چي غوږ ونيسي ناصح غوندي اوزگار ته

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمووروڼو ! معاتبة النفس ودې ته ویل کیږي چي انسان همیشه و خپل ځان ته وَعظ او نصیحت کوي ،اودده تقصیرات او بې لاري ورته په ګوته کوي ،او له یوه طرفه دالله پاک نعمتونه او احسانونه په یاد وروليٍ ،او له بله طرفه د مرګ ،قبر او دآخرت و سختو او مشکلو حالاتو ته ـــ کوم چي د هر انسان ومخ ته راتلونکي دي ـــ متوجه کوي . ځکه نصیحت او د عبرت خبري کې و ځان ته څوک وکړي او که و بل ته (په دې شرط چي په اخلاص او صداقت سره وي) حتما فائده او نفع رسوي . لکه الل (جل جلاله) چي فرمایلي دي : {وَذَكِّر فان الذکری تَنفَعُ المؤمنین } یعني او پند ورکوه اې رسوله ! و خلګو ته ،ځکه بې شکه پند او نصیحت نفع او ګټه رسوي و مؤمنانو ته . انسان ته په کار ده چي اول و خپل ځان ته نصیحت وکړي او بیا ونورو ته . وحضرت عیسی علیه السلام) ته الله تعالی وحي وکړله چي اې د مریمي ځویه و خپل ځان ته نصیحت وکړه ! بیا که ستا نفس دغه نصیحت قبول کړ نو بیا ونورو ته نصیحت کوه ،اوکه دي چیري داسي ونه کړل نوبیا له ما څخه حیا وکړه په دې کار چي ونورو ته نصیحت کوې . لکه حافظ شیرازي (رحمه الله) چي فرمایلي دي :

واعظان که این جلوه در محراب و منمبر مي کنند چون به خلوت آیند ایشان کار دیگر میکنند

محترمومسلمانووروڼودتصوف اوعرفان په دې برخه کښي اودارنګه په راتلونکي برخه کښي دمشت نمونهء خرواړپه ډول

د اولیاء کرامو ، د طریقت دواقعي مشائخو ، د الله (جل جلاله) دمختلفو نمودتجلیاتواو د ظهور په وجه د بیلابیلو مرتبواومقاماتوبیان درته کوم البته په ډیرورسته کښي به انشاء الله ودغه بیان ته بیرته دتفصیل اودتکمیل دپاره راوګرځم:

محترمو وروڼو د تصوف او عرفان په مباحثو کښي دغه بحث ډیر نایابه ، دقیق ،اوبې انتهاپه زړه پوري بحث دئ . محترمو ! د الله (جل جلاله) هر نوم د اولیاءکرامو په زړو،اوبواطنو کښي ځانته ځانته تجلِي او ظهورلري . دیوه ولي پر زړه باندي د الله تعالی د یوه نوم ظهور او تجلی غالبه سوې وي ،او د بل ولي پر زړه باندي بیا د بل نوم د الله پاک تجلی اوظهور غالب سوې وي و هکذا . نو په دې وجه داولیاء کرامو مرتبې سره جلا جلا وي ،اوپه دغه لحاظ یې نومونه هم سره مختلف وي ،چي تفصیل یې په دې ډول دئ :

د اولیاوو په ډله کښي یو قسم داسي اولیاء دي چي و هر یوه د دوی ته �عبدالله � ویل کیږي . عبدالله وهغه ولي ته ویل کیږي چي دده زړه د الله(جل جلاله) د اسم ذات ـــ چي لفظ دالله دئ ـــ په تجلی او ظهور سره مشرف سوئ وي . اومشرف کیدل په تجلی او په ظهور ددغه مبارک نامه سره مستلزم دئ ،مشرف کیدلو لره د ولي په تجلی سره د ټولو نومونو د خدائ پاک . ځکه د الله پاک د ټولو نومونو معنی او مفهوم د� الله � د کلمې په مدلول او معنی کښي داخل دئ .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

داولیاوو په جمله کښي دغه قسم وَلي د مقام او شان په اعتبار تر ټولو ډېر پورته اولوړ دئ ،اودغه نوم په حقیقت کښي د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) نصیب ؤ ،همداوجه ده چي الله پاک په قرآن کریم کښي په دې آیت کښي چي : و أنه لمّا قامَ عبدُالله) دَئ مبارک د عبدالله په نامه یاد کړئ دئ ،او همدارنگه دده په توسط دده په امت کښي چي کوم څوک د قطب و مقام ته رسیدلئ وي هغه هم د حقیقت په لحاظ د عبدالله په نامه سره یادیدلائ سي ،او له قطب څخه پرته �سیوی� پر بل ولي او صالح انسان باندي د طریقت له مخي ددغه نوم اطلاق مجاز بلل کیږي.

اودارنگه دوهم قسم په اولیاوو کښي داسي اولیاء دي چي و هر یوه ته له دوی څخه� عبدالرحمن � ویل کیږي . دا هغه اولیاء کرام دي چي هر یو د دوی د الله پاک د رحمن د نامه مَظهَر وي ،یعني د رحمن دمبارک نامه ظهور په دوی کښي غلبه کړیوي . د طریقت له مخي دغه قسم اولیاء هر یو رحمة اللعالمین بلل کیږي ،لکه څرنگه چي د رحمن په معنی کښي شمول او عاموالئ موجوددئ . ځکه چي د رحمن معنی داده : هغه ذات چي مهربانه دئ په دنیا کښي پر هر چا . نوپه دې وجه په کوم ولي کښي چي د الله پاک د دغه نوم د تجلي غلبه راغلې وي ، نودهغه وجود هم د هر چا لپاره رحمت گڼل کیږي ، نو ځکه دَاقسم اولیاءکرام رحمة اللعالمین بولي .

او دارنگه د اولیاوو په منځ کښي یو قسم داسي ولیان دي چي هر یو د دوئ د �عبدالرحیم � په نامه یادیږي . دغه قسم هغه اولیاء دي چي هر یو د دوئ د الله (جل جلاله) د رحیم د نومه مَظهَر گرځیدلئ وي ، لکه څرنگه چي د الله پاک دغه مبارک نوم د معنی په اعتبار خاص دئ تر مؤمنانو ،اود الله پاک تر صالحو بندگانو پوري . ځکه د رحیم معنی داده : هغه ذات چي رحم کونکئ دئ په آخرت کښي خاص پر مؤمنانو باندي . دارنگه په دغه قسم اولیاوو کښي هم دغه خاصیت موجود دئ چي هغه بندگان د خدائ پاک چي پرهیزگاره او صالحان وي ، او الله تعالی ورڅخه راضي وي ،نوپر هغوی باندي دوی رحمت او مهرباني کوي . او هغه انسانان چي الله پاک د دوی د ناوړو � بدو� عملو په وجه پر دوی باندي په غضب کښي وي ،نو پر هغو باندي دوی هم په غضب کښي وي او بَد یې ایسه وي.

محترمو ! د الله (جل جلاله) د مختلفو نومونو د غلبې د ظهور په وجه څلرم قسم هغه اولیاء دي چي د الله پاک د � قدوس � د نامه تجلی اوظهور دده پر زړه باندي غلبه کړې وي .ودغه قسم اولیاوو ته � عبدالقدوسان � ،او وهر یوه ته یې عبدالقدوس ویل کیږي . ددغو قسم اولیاء کرامو خصوصیت دادئ چي الله (جل جلاله) د دوی زړونه له إحتجاب څخه (یعني له دې څخه چي له خدائ تعالی څخه په حجاب او په پرده کښي سي ،مقدس او پاک گرځولي دي) نو په دې وجه د دوی زړونه له الله (عزمجده) څخه سیوی بل شئ نه ځایه وي . او همدغه قسم اولیاء ددغه مبارک حدیث قُدسِي مصداق دي چي داسلام پیغمبر ویلي دي ــ چي الله (جل شانه)فرمایلي دي : (لا یسَعُنِي أرضِي وَ لا سمائي ،ویَسَعُنِي قلبُ عَبدِي المؤمن) یعني نه سي ځایولائ ما ځمکه ځما او نه اسمان ځما،او ځایولائ سي ما ،زړه دبنده ځما چي مؤمن وي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او پنځم قسم هغه اولياءکرام دي چي د دوی پر زړو اندي د الله پاک د � السلام � دنومه ظهور او تجلی غالبه سوې وي . ودغه قسم اولياوو ته عبدالسلامان ،او هر يوه ته يې عبدالسلام ويل کيږي . ددغه قسم اولياوو يو خصوصيت دادئ چي الله پاک له غمو ،پريشانيو او آفاتو څخه سالم کړيدي .

شپږم (٦) قسم هغه اولياء کرام دي چي ودوئ ته عبدالملکان ،اوهريوه ته يې عبدالملک ويل کيږي . دا هغه اولياءکرام دي چي ددوی پر زړو باندي د الله پاک د �الملک � د نومه ظهور او تجلې غلبه کړې وي . ددغه قسم اولياوو خصوصيت دادئ چي الله پاک دوی د خپلو ځانو ،او د نورو خلګو مالکان ګرځولي وي ، په دې ډول چي دوی په خپلو ځانو کښې ،او په غير کښې په هغه ډول تصرف کوي چي د الله (جل جلاله) اراده وي ،او الله تعالی په هغه امر کړئ وي . اودغه قسم ولي تر نورو ټولو خلګو په شرعي او ديني کارو کښې پر خلګو باندي ډير شديد او سخت وي.

اوم (٧) قسم هغه اولياء دي چي د دوی پر زړو باندي د الله پاک د�المؤمن � د نومه تجلی او ظهور غالب سوئ وي ،چي وهر يوه ته ددغه قسم اولياوو عبدالمؤمن ويل کيږي . ددغه قسم اولياوو خصوصيت دادئ چي په امن او امانتداري سره په اعلی درجه موصوف وي ،اوپه همدغه صفتو سره يې په خلګو کي شهرت پيدا کړئ وي .يعني هم الله پاک دوی له عذابو او له مصيبتو څخه په امن کړيوي ،او هم خلګ دوی دډيري غټي امانتدارئ په صفت پيژني .

اتم (٨) قسم په اولياوو کښې هغه خلګ دي چي پر دوئ باندي دالله (جل جلاله) د �المهيمن� د نامه تجلی اوظهور غالبه سوئ وي . و هر يوه ته ددغو وليانو عبدالمهيمن ويل کيږي . ددغه قسم وَلِي يو خصوصيت دادئ چي دَئ هميشه په دې مشاهده کښې وي چي الله (جل شانه) پر هر شي باندي رقيب ،شهيد او حاضر دئ .اوبل خصوصيت يې دادئ چي دَئ دخپل ځان او د غير مراقبه،اوڅارنه کوي ،په دې ډول چي و هر خاوند د حق ته خپل حق ورکوي ،او د الله پاک په دغه مبارک فرمان عمل کوي چي فرمايلي يې دي (وَاتِ كُل ذِي حَق حَقه) يعني او ورکوه و هر خاوند دحق ته حق دده . لکه چي زما يو شعر دئ:

وهر حقدار ته خپل حق ورکوه همداسي نورو ته سبق ورکوه

نهم (٩) قسم په اولياوو کي هغه اولياء دي چي پر دوئ باندي د الله (جل جلاله) د �العزيز� د نومه غلبه سويوي . ددغه وليانو وهر يوه ته عبدالعزيز ويل کيږي . د دغه قسم ولي خصوصيت دادئ چي د عزت او غلبې صفت په دوی کښې ډير ښکاره وي، په دې ډول چي هر څوک چي دده مقابل طرف وګرځي ،اوهره حادثه چي دَئ ورسره مخامخ سي نو الله پاک غلبه دده نصيب ګرځوي.

لسم (١٠) قسم په اولياوو کښې هغه اولياء دي چي د الله (جل جلاله) د �الجبار� دمبارک نومه د تجلي او د ظهور غلبه پرده باندي راغلې وي . ددغه قسم وليانو وهر يوه ته عبدالجبار ويل کيږي .ددغه قسم اولياوو يو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خصوصيت دادئ چي د دوی په برکت سره الله تعالی د هر شي د کسر او نقصان جِبران کوي . ځکه چي الله پاک د خپل دغه مقدس نوم چي الجبار دئ د تجلي په سبب دده د حال جِبرَان کړئ دئ ،او دَئ يې جابرالحال گرځولئ دئ . نوپه دې وجه دَئ د نورو د حال دجبران سبب گرځي.

يولسم (١١) قسم په اولياوو کښي هغه اولياء دي چي پر ده باندي د الله تعالی د �المتکبر � د نوم ظهور او تجلي غلبه کړې وي . د اولياوو په منځ کښي ودغه قسم اولياوو ته ، وهريوه ته له دوی عبدالمتکبر ويل کيږي . ددغه ډول اولياوو يوه خاصه داده چي دوی خپل ځانونه د الله (جل جلاله) په تکبر، کبريا او په لويي کښي فنا کړيدي ، اوپه اعلی درجه تذلل او عاجزي يې و الله تعالی ته کړې ده . او بل خصوصيت يې دادئ چي د الله (عزمجده) کبريا ،چي د دوی پر ظاهر او باطن باندي يې غلبه کړې ده ، نو په دې وجه دوی پرته �سيوی� له الله پاکه و هيچا ته د عاجزی سر نه ټيتوي ،ماسيوی له هغه چا چي و دوی ته دالله پاک له طرفه داحکم وي چي د هغه په مخ کي دوی بايد عاجزي غوره � اختيار� کړي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمو وروڼو' دطریقت اوتصوف له اهدافوڅخه یوبل ستر هدف دادئ چی دطریقت کامل اومکمل استاذان غواړی چه له هغو انسانانوڅخه چه بې تقواوي بې تقواپې لري کړي ،اودبې تقوايي پرځائ دبې تقوا انسانانو په زړو کښي دتقواملکه پيداشی ،اوتقواداسلام په مقدس دين کښي هغه صفت دئ چه له هرانسان څخه يې په ډيرټينګار سره دخدائ اودرسول لله له لوری څخه طلب کيږي٠ اوداالله جل جلاله په نزدپه انسانانوکښي ډيرشرافت مند اوډير عزتمندهغه څوک دئ چه ډير متقي اوپرهيز ګاره وي لکه چه الله جل جلاله د (سورهٔ حجرات) په ديارلسم ايت کښي فرمايلي دي : ان اکرم کم عند الله اتقا کم > يعني بې شکه ډير عزتمند ستاسي په نزد داالله (جل جلاله) ډير پرهيزګاره ستاسي دئ ٠ محترمو وروڼو ! تقوی په شريعت کي پر < ۷ > قسمه ده ، اول تقوی يعني پرهيز کول له کفر ، شرک ، اونفاق څخه ٠ دوهم تقوی او پرهيز کول دي د بدعت له کارو څخه ، دريم تقوی او پرهيز کول له کبيرو اوغټو ګناهونو څخه ، څلورم تقوی او پرهيز کول له صغيرو او کوچنيو ګناهونو څخه ، پنځم تقوی او پرهيز کول له هغو مباح او روا شيانو څخه چي که انسان په هغو شيانو کښي توغل < انهماک> او ډير مصروفيت وکړي نو د دې انديښنه پيدا کيږي چي په ګناه به اخته سي ، شپږم تقوی او پرهيز کول له مشتبه او پوشيده کارو څخه يعني له هغو کارو څخه چي د هغو کارو په باره کښي د انسان په زړه کښي دا تردد او شک پيداسي چي ايا دابه روا وي او که به نارواوي لکه چي حضرت عبدالله ابن عمر رضي الله عنه فرمايلي دي : (لا يبلغ العبد حقيقة التقوی حتی يدع ما حاک في الصدر >رواه البخاري في کتاب الايمان) يعني هيڅ يو بنده و حقيقت ته دتقوی نه سي رسيدلائ تر هغه پوري چي هر هغه کار پريږدي چي دهغه په باره کښي دده په سينه کښي تردد موجود وي ،يعني دا انديښنه يې په زړه کښي وي چي دا کار خو به ناروا نه وي ، دارنګه دسنن تر مذي او سنن ابن ماجه په کتاب القيامة او کتاب الزهد کښي ددې مبارک حديث روايت سويدئ چي : لا يبلغ العبد ان يکون مِن المتقين حتی يَدَعَ مالا باس به حذرًا لِما به البَاسُ) يعني هيڅ کله نه سي رسيدلائ هيڅ يو بنده و دې مقام ته چي له متقيانو څخه وشميرل سي تر هغه پوري چي پريږدي هر هغه کار چي د هغه په کولو کي کوم شرعي تاوان نه وي مګر خو د دې خطره وي چي که دغه کار وکړي نو بيا به په يوه داسي کار مبتلا سي چي هغه په شرع کښي نالايقه کار وي ٠ اوم (۷) قسم تقوی او پرهيزګاري کول دادي چي انسان له الله څخه غير نور هر څه پريږدي په دې معنی چي هر کار چي که وي که د دنيا اوداخرت کار وي صرف داالله جل جلاله درضا په خاطر يې کوي او بل يې هيڅ مقصد په نظر کښي نه وي نيولئ محترمو وروڼو ! د خدائ تعالی وليان حقيقي پيران ، او طريقت ، تصوف او عرفان د داسي مقدسو اهدافو لپاره کار کوي ، نو تاسي فکر وکړۍ چي له دغي لاري څخه دمنکرو خلګو به څه درجه وي ٠ کامل پير ، او مرشد وخپل مريد ته ګوري چي په تاکښي کوم قسمونه د تقوی موجود دي او کوم نسته ، هر قسم دتقوی چي په ده کښي وجود نه لري نو مرشد يې کوښښ کوي چه په خپله توجه ، باطني فيض ، او په روحاني تعليم سره په همدغه مريد کښي هغه قسم د تقوی موجود کړي ٠

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اولیاوو څلرم (۴) قسم:

محترمو ! د الله (جل جلاله) د مختلفو نومونو د غلبې د ظهور په وجه څلرم قسم هغه اولیاء دي چې د الله پاک د � قدوس � د نامه تجلی اوظهور دده پر زړه باندي غلبه کړې وي .ودغه قسم اولیاوو ته � عبدالقدوسان � ،او وهر یوه ته یې عبدالقدوس ویل کیږي . ددغو قسم اولیاء کرامو خصوصیت دادئ چې الله (جل جلاله) د دوی زړونه له إحتجاب څخه (یعني له دې څخه چې له خدایٔ تعالی څخه په حجاب او په پرده کښې سي ،مقدس او پاک گرځولي دي) نو په دې وجه د دوی زړونه له الله (عزمجده) څخه سیوی بل شئ نه ځایه وي . او همدغه قسم اولیاء ددغه مبارک حدیث قُدسِي مصداق دي چې داسلام پیغمبر ویلي دي ــ چې الله (جل شانه)فرمایلي دي : (لا یسَعُنِي أرضِي وَ لا سمائي ،ویَسَعُنِي قلبُ عَبدِي المؤمن) یعني نه سي ځایولایٔ ما ځمکه ځما او نه اسمان ځما،او ځایولایٔ سي ما ،زړه دبنده ځما چي مؤمن وي.

او پنځم قسم هغه اولیاءکرام دي چې د دوی پر زړو اندي د الله پاک د � السلام � دنومه ظهور او تجلی غالبه سوې وي . ودغه قسم اولیاوو ته عبدالسلامان ،او هر یوه ته یې عبدالسلام ویل کیږي . ددغه قسم اولیاوو یو خصوصیت دادئ چې الله پاک له غمو ،پریشانیو او آفاتو څخه سالم کړیدي .

شپږم (٦) قسم هغه اولیاء کرام دي چې ودوئ ته عبدالملکان ،اوهریوه ته یې عبدالملک ویل کیږي . دا هغه اولیاءکرام دي چې ددوی پر زړو باندي د الله پاک د �الملک � د نومه ظهور او تجلي غلبه کړې وي . ددغه قسم اولیاوو خصوصیت دادئ چې الله پاک دوی د خپلو ځانو ،او د نورو خلگو مالکان گرځولي وي ، په دې ډول چي دوی په خپلو ځانو کښې ،او په غیر کښې په هغه ډول تصرف کوي چې د الله (جل جلاله) اراده وي ،او الله تعالی په هغه امر کړئ وي . اودغه قسم ولي تر نورو ټولو خلگو په شرعي او دیني کارو کښې پر خلگو باندي ډیر شدید او سخت وي.

اوم (۷) قسم هغه اولیاء دي چې د دوی پر زړو باندي د الله پاک د�المؤمن � د نومه تجلی او ظهور غالب سوئ وي ،چې وهر یوه ته ددغه قسم اولیاوو عبدالمؤمن ویل کیږي . ددغه قسم اولیاوو خصوصیت دادئ چې په امن او امانتداري سره په اعلی درجه موصوف وي ،اوپه همدغه صفتو سره یې په خلگو کي شهرت پیدا کړئ وي .یعني هم الله پاک دوی له عذابو او له مصیبتو څخه په امن کړیوي ،او هم خلگ دوی دډیري غټي امانتدارئ په صفت پیژني .

اتم (۸) قسم په اولیاوو کښې هغه خلگ دي چې پر دوئ باندي دالله (جل جلاله) د �المهیمن� د نامه تجلی اوظهور غالبه سوئ وي . و هر یوه ته ددغو ولیانو عبدالمهیمن ویل کیږي . ددغه قسم وَلِي یو خصوصیت دادئ چي دَئ همیشه په دې مشاهده کښې وي چې الله (جل شانه) پر هر شي باندي رقیب ،شهید او حاضر دئ .اوبل

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خصوصیت یې دادئ چي دَئ دخپل ځان او د غیر مراقبه،اوڅارنه کوي ،په دې ډول چي و هر خاوند د حق ته خپل حق ورکوي ،او د الله پاک په دغه مبارک فرمان عمل کوي چي فرمایلي یې دي (وَاتِ کُل ذِي حَق حَقه) یعني او ورکوه و هر خاوند دحق ته حق دده . لکه چي زما یو شعر دئ:

وهر حقدار ته خپل خپل حق ورکوه همداسي نورو ته سبق ورکوه

نهم (۹) قسم په اولیاوو کي هغه اولیاء دي چي پر دوئ باندي د الله (جل جلاله) د �العزیز� د نومه غلبه سویوي . ددغه ولیانو وهر یوه ته عبدالعزیز ویل کیږي . د دغه قسم ولي خصوصیت دادئ چي د عزت او غلبې صفت په دوی کښي ډیر ښکاره وي، په دې ډول چي هر څوک چي دده مقابل طرف وګرځي ،اوهره حادثه چي دَئ ورسره مخامخ سي نو الله پاک غلبه دده نصیب ګرځوي.

لسم (۱۰) قسم په اولیاوو کښي هغه اولیاء دي چي د الله (جل جلاله) د �الجبار� دمبارک نومه د تجلي او د ظهور غلبه پرده باندي راغلي وي . ددغه قسم ولیانو وهر یوه ته عبدالجبار ویل کیږي .ددغه قسم اولیاوو یو خصوصیت دادئ چي د دوی په برکت سره الله تعالی د هر شي د کسر او نقصان جِبران کوي . ځکه چي الله پاک د خپل دغه مقدس نوم چي الجبار دئ د تجلي په سبب دده د حال جِبرَان کړئ دئ ،او دَئ یې جابرالحال ګرځولئ دئ . نوپه دې وجه دَئ د نورو د حال دجبران سبب ګرځي.

یولسم (۱۱) قسم په اولیاوو کښي هغه اولیاء دي چي پر ده باندي د الله تعالی د �المتکبر � د نوم ظهور او تجلي غلبه کړې وي . د اولیاوو په منځ کښي ودغه قسم اولیاوو ته ، وهریوه ته له دوی عبدالمتکبر ویل کیږي . ددغه ډول اولیاوو یوه خاصه داده چي دوی خپل ځانونه د الله (جل جلاله) په تکبر، کبریا او په لویي کښي فنا کړیدي ، اوپه اعلی درجه تذلل او عاجزي یې و الله تعالی ته کړې ده . او بل خصوصیت یې دادئ چي د الله (عزمجده) کبریا ،چي د دوی پر ظاهر او باطن باندي یې غلبه کړې ده ، نو په دې وجه دوی پرته �سیوی� له الله پاکه و هیچا ته د عاجزی سر نه ټیټوي ،ماسیوی له هغه چا چي و دوی ته دالله پاک له طرفه داحکم وي چي د هغه په مخ کي دوی باید عاجزي غوره � اختیار� کړي .

محترموو روڼوپه دې برخه کښي ددې بیان درته کوم چي

د کومو شرطو له مخي یو شخص پیر او مرشد جوړیدلایٔ سي ؟

محترمو ! یو څوک چي په طریقت کښي شیخ کامل ، مکمل ګرځي ،نوپه ده کښي به خامخا دغه شرطونه موجود وي :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اول : د ديني علم خاوند به وي ، او په قرآن کريم ،او د نبي عليه السلام په احاديثو به عالم وي . ځکه چي غرض له دې څخه چي څوک له ده سره بيعت کوي ،اومُريد يې ګرځي دادئ چي دَئ به و هغه ته (امر بالمعروف او نهي عن المنکر) کوي ،يعني په فرضو ،واجبو، سنتو ، مستحبو ،اود خير په کارو به دَئ و خپل مُريد ته امر کوي ، او له ناوړو کارو څخه به يې را منع کوي .اودارنګه به دَئ و مُريد ته ددې لارښوونه کوي چي په څه ډول مُريد کولاۍ سي چي باطني سکون ،او له رذيلو اخلاقو څخه تصفيه او په ښو اخلاقو سره خپل باطن ښائسته کول حاصل کړي ،نو څوک چي علم نه لري نو هغه کله د دې قدرت لري چي هدايت دي ويو چاته وکړي .ځکه چي و خداێ ته او د الله تعالی و دين ته رابلل په حکمت او په موعظه حسنه سره کيږي ، لکه الله پاک چي فرمايلي دي : أُدعوا الی سبيلِ ربک بالحکمة والموعظة الحسنة) يعني اې رسوله ! راوبوله خلګ و لاري ته د رب ستا چي دين د اسلام دئ په حکمت سره او په نيک نصيحت سره .اوپه حکمت او موعظه حسنه سره د خلګو رابلل بې علمه نه سي کيداێ . اومشائخو د طريقت ټولو په يوه خوله دا ويلي دي چي شيخ د طريقت به په دې ډول وي چي دده خبري به له خلګو سره يا له قرآن څخه وي ، اويابه له حديثو څخه وي ، اويا به دمشائخو له حکايتو او واقعاتو څخه وي.

دوهم به داشرط په ده کښي موجود وي چي عدالت اوتقوی به لري ،په دې ډول چي له کبيرو ګناوو څخه به ځان ساتونکۍ وي ، او پر صغيرو ګناوو به مُصِر او دوام کونکۍ نه وي.

دريم به دا شرط په ده کښي موجود وي چي دَئ به زُهد لري ، يعني له دنيا څخه به مخ اړونکۍ وي ،اود آخرت په کارو کښي به رغبت لري ، اوپر طاعتو او مأثورو ذکرو باندي به حرص ناک وي ، او له الله جل جلاله سره به د ده زړه په دوامداره توګه په تعلق کښي وي.

څلرم به داشرط په ده کښي موجود وي چي و خلګو ته به امربالمعروف او نهي له منکره کوي . په ديني امورو کښي به چشم پوشي ، او إغماض نه کوي.

پنځم به دا شرط به پکښي موجود وي چي د طريقت د مشائخو به يې مُريدي کړې وي ، او له هغو څخه به يې اجازه تر لاسه کړې وي . ځکه د الله جل جلاله عادت پر دې باندي جاري سوێ دئ چي يو سړئ تر هغه پوري کاميابه ، مفلِح ، او کامل نه سي ګرځيدلاێ چي له مفلحينو او د کمال له والاوو سره يې صحبت نه وي کړئ.

شپږم به داشرط پکښي موجود وي چي زړه به يې هميشه بيداره وي ،زړه به يې نه بيده کيږي ، په دې وجه چي دَئ حقيقي وارث د حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) بلل کيږي . او دده مبارک به زړه نه ويده کيدئ ، او سترګي مبارکي به يې بيدي کيدلې ، لکه چي ده مبارک فرمايلي دي :

عَينَاني تَنامان َ لا يَنامُ قَلبِي) يعني دواړې سترګي ځما ويدې کيږي ،او زړه مي نه بيديږي .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او وم (۷) به داشرط پکښې موجود وي چې د خپلو مُریدانو و مال ته ، او د دوی و حمد ،ثنا او صفت ته به هیڅ طمعه نه کوي (قطب الإرشاد ص ۵۲۷) .

پوسه ! چې په نادر ډول داسې کیدلائ سې چې یو سړئ بې له دې چې تعلم او زده کړه دعلم په دغه متعارف ډول وکړي ، په خفي ډول الله پاک د علم دین خاوند وگرځوي ،او بیا يې په سبب د سلوک او د عمل په علم شيخ کامل او مُکَمِّل کړي ،نو دغه ډول سړئ د خلگو په نزد کوم چې د ده له حال څخه خبر نه وي � اَمِي � وي ، ځکه چې په ظاهره خو ده هیڅ تعلُم نه وي کړئ . او په دې وجه د خپل وخت د عالمانو د اعتراضاتو هدف هم جوړ سوئ وي ، مگر په باطن کښې عالِم وي ، لکه صاحب د � اِبرِیز� کتاب چې په همدغه شکل وَلي تیر سوئ دئ . اوپه نادر ډول داسي هم کیدلائ سي چي یو سړئ درازه زمانه له تقواداره علماوو سره په صحبت کښي تیر کړي ، او له دې لاري الله جل جلاله ده ته علم ورنصیب کړي او بیا يې د سلوک په سبب په ولایت سره مشرف کړي ، که څه هم ده په معتاد ډول تعلم نه وي کړئ . او کله داسي هم کیدلائ سي چي یو سړئ پرته له دې چي له یوه ژوندي شیخ سره بیعت وکړي د یوه وفات سوي وَلِي په سبب شیخ د طریقت و گرځي ، چې و دغه راز شیخ ته د اهل طریقت په اصطلاح کښ � أُوَیسِي � ویل کیږي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اسلام کښې اول ځل د صوفي په نامه څوک یاد سویدئ:

حضرت مولانا عبدالرحمن جامي رحمه الله په خپل کتاب (نفحات الأنس) کښې په دې اړه داسي فرمايلي دي:

چي حضرت شیخ سفیان ثوري رحمه الله فرمايلي دي چي دلومړي ځل لپاره حضرت ابوهاشم رحمه الله چي دشام اوسیدونکئ وو اوډېر پرهیزګاره او متقي شخصیت وودصوفي په نامه سره یاد سو . حضرت سفیان ثوري رحمه الله فرمايلي دي چي زه په دې نه پوهیدم چي صوفي وچاته ویل کیږي تر څو چي مي ابوهاشم صوفي ولیدئ . حضرت سفیان ثوري رحمه الله چي په خپل وخت کښې مجتهد مطلق وو ، او دامام اعظم ابوحنیفه رحمه الله له زمانې څخه برخورداره وو په(٢٦١) هجري قمري سنه کښې په بصره کي وفات سویدئ . دطریقت او تصوف اساسي هدفونه اومقاصد:

محترمو ورونو ! اوس دطریقت او تصوف په اساسي بحثو پیل کوو چي په دې بحثو کښې به تاسي دطریقت اوتصوف له ټولو اړخو څخه انشاءالله په پوره توګه خبر سی ،که څه هم د طریقت او تصوف بحثونه ډېر غامض او باریک دي خو موږ به ئې انشاءالله په داسي ساده الفاظو سره تشریح کوو چي هر څوک به په ډېره اساني سره په پو هیږي په دې بحثو کښې به و تاسي ته د طریقت او تصوف بنیادي مقصدونه ، او د شیخ او مرشدکیدولپاره ضروري شرطونه ، اودارنګه له مرید سره لازم صفتونه ،همداډول داولیاوو دشان عظمت ، او لوئ والئ ، او دخدائ (ج)له ولیانو سره دتعلق او محبت ګټي ، او له دوی سره د دښمنئ او عداوت نقصانونه ، همدارنګه په طریقت کښې د اولیاؤ قسمونه ، او د طریقت مختلفي سلسلې ، او د دوی مختلفي تګ لاري په تفصیل سره بیان سي.

اول دطریقت او تصوف اساسي یا بنیادي اهدافو ته متوجه سی ! په اجمالي ډول باید ووایم چي د طریقت او د تصوف مقصد دادئ چي هغه انسانان چي له الله جل شانه څخه درذیلو اخلاقو په ذریعه اودارنګه د ناسمو اعمالو په وایسطه پرې سوي ، جلاسوي ،او لیري سوي وي ، اوهغه انساني سلیم ،او صحي فطرت کوم چي پر هغه فطرت باندي الله پاک هر انسان پیدا کړیدئ له لاسه ور کړئ وي دغه انسانان بیرته له الله �جل جلا له� سره وصل کړي او بیرته یې د هغه فطرت خاوندان کړي چي د اسلام پیغامبر حضرت محمد �صلی الله علیه وسلم � یې په دغه مبارک حدیث کي ذکر کړیدئ چي : (کل مولود یولد علی فطرة الاءسلام فابواه یهودانه او ینصرانه او یمجسانه) او دا کار دطریقت او تصوف استاذان په دې ډول کوي چي دغه قسم انسانان په خپله توجه او محنت او تعلیم سره ، اوپه خپل فیض او برکت سره په تذکیه ، او په تحلیه ، او دالله �جل جلاله� په عشق سره مشرف وګرځوي

بسم الله الرحمن الرحیم ، نحمده ونصلی علی رسوله الکریم

محترموورونوپه طریقت کښی اودطریقت داستاذانوپه نظرکښی د حضرت حق سبحانه و تعالی د ذات او صفاتو د مبارکو اسماوو ذکر او یادونه یو غیرمعارض أصل دئ . لکه څرنګه چي د شریعت اسلامي او د قرآني ایاتو او نبوي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

أحاديثو له مخي د الله جل جلاله ذكر و الله جل جلاله ته د قربت او د نزديكت او دارنگه د انسان د ظاهري او باطني پاكوالي او د قلبي تصفيې لپاره ډير أهم كار او عمل بلل سوئ دئ ، لكه الله جل جلاله چي فرمايلي دي : فاذكرواني أذكركم واشكروالي ولاتكفرون .

د الله جل جلاله د ذكر په اړه به ان شآءالله تفصيلي معلوماتونه د طريقت او شريعت له نظره په راتلونكو برخو كښي درته راسي ، دابرخه فقط و فقط د دغه عظيم الشانه مَبحَث د عنوان او د سرليک په ډول وليكله سوه .

قدرمنو ورونو

ذكر په عربي ژبه كښي د يادوني معنی وركوي چي څوک يو شئ يا يوحالت يادوي ، لكه مسافر چي دكورنۍ څخه ليري د پرديسي په حالت كښي خپل كور او خپلوان يادوي .

د ذكر بله معنی د هيري ضد مفهوم افاده كوي مثلا : دوه جمع دوه څلوركيږي يا اور تود او سوځونكئ دئ يا داسي نور مسايل چي ذهن يې أكثراً نه هيروي ، دژبي بيان يا د قلم د ليكني د اثره افادې ته هم ذكر ويل كيږي ، په ذهن كښي ديوې موضوع يا شي حاضرول د هغه شي يا موضوع ذكر بلل كيږي ، ذكر د زدكړي معنی هم وركوي او د ځينو نورو مفاهيمو د افادې لپاره هم استعماليږي ، نصيحت او پند ته هم ذكر ويل سوئ دئ .

په قرآن عظيم كښي يو شمير اياتونه د ذكر په باره كښي نازل سويدي ، او د مسلمانانو د نجات او فلاح لپاره يې د خدائ (جل جلاله) د مباركو أسماؤ د ذكر هدايت كړئ دئ ، مثلا:

�د خپل خدائ نوم سهار او ماښام يادوه . �

حضرت أبوسعيد (رضي الله عنه) وايي چي د حضرت رسول أكرم (صلی الله عليه وسلم) څخه پوښتنه وسوه چي د قيامت په ورځ د خدائ (ج) په نزد كوم بنده افضل او لوړ دئ ؟

ده مبارک (صلی الله عليه وسلم) وفرمايل چي : د خدائ ذكركونكي (نر او ښځي) .

بيا پوښتنه وسوه چي يارسول الله اياد ذكرالهي كونكئ د خدائ په لار كښي د جهاد كونكي څخه هم أفضل دئ ؟

پيغمبر (ص) ورته وفرمايل : كه هغه جهادكونكئ خپله توره پر كافرانو او مشركانو وچلوي تر دې چي د هغه توره ماته سي او هغه خپله په وينو رنگ سي (يعني شهيد سي) بيا هم د خدائ ذكر كونكئ په مرتبه كښي د هغه څخه بهتر دئ .

)د مشكوة حواله پر صحيح ترمذي . (

په بخاري شريف كښي له حضرت أبوهريرة څخه روايت دئ چي رسول الله (صلی الله عليه وسلم) فرمايلي دي چي الله تعالی فرمايي :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه د خپل بنده سره يم تر څو پوري چي هغه مايادوي او د هغه دواړي شونډي زما په ذکر سره حرکت کوي .

د حضرت عبدالله بن عمر (رض) څخه روايت سوئ دئ چي رسول الله (ص) فرمايلي دي : الاولکل شيء صقالة وصقالة القلوب ذکرالله ،يعنی

دهر شي صفايي سته او د زړه صفايي د خدائ (جل جلاله) ذکر دئ ، او د خدائ (ج) د عذاب څخه د خلاصون لپاره تر ذکر الهي هيڅ شئ بهتر نسته . اصحابو عرض وکړ ايا د خدائ (ج) په لاره کښي تر جهاد هم أفضل دئ ؟ ده مبارک (صلی الله عليه وسلم) وفرمايل : که څه هم د جهاد کونکي توره په جنگ کي ماته سي . (مشکوة شريف).

محترمواسلامی ورونړوله مخه ترتحليل دمباحثو دذکرپه دې برخه کښی داهل السنت والجماعت دڅلوامامانوموقف درته ذکرکوم کوم چی دتصوف اوطريقت په باره کښی يې درلودئ چی بيان يې په دې شرحه دی

اول

امام اعظم ابوحنيفه نعمان رحمه الله،څموږدغه مبارک اوعاليقدره امام په تصوف کښی صاحب دطريقت ؤپه هداية النافع کښی مذکوردی چی امام اعظم په طريقت کښی دامام جعفرصادق شاگرداومريدؤپه درمختارکي اوپه حاشيه دابن عابدين کښی پردرمختاربااندی راغلی دی چی ابوعلی دقاق ويلی دی چی مادطريقت اخذله ابی قاسم نصرآباذی څخه کړيدی اوابوقاسم ويلی دی چی مادطريقت اخِسته له شبلی څخه کړی دی اوهغه له سری سقطی څخه اوهغه بياله معروف کرخی څخه اوهغه بياله داوودطائی څخه اخذدطريقت کړيدی اوهغه بيا علم اوطريقت دواړه له امام اعظم ابوحنيفه څخه حاصل کړيدی

دوهم

امام مالک بن انس رضي الله عنه هم صاحب دشريعت اودطريقت ددواړو وو علامه عدوي په خپله حاشيه کښي کومه چي پرشرحه دامام زرقاني پرته ده پرمتن دعزيه کوم چي په فقه مالکي کښي جوړسويدی ددريم جز په صفحه۱۹۵ کښي ويلی دي چي امام مالک رحمه الله تعالی فرمايلي دي (من تفقه ولم يتصوف فقدتفسق ومن تصوف ولم يتفقه فقدتزندق ومن جمع بينهمافقدتحقق)يعنی هرڅوک چی دفقهی علم حاصل کړی اوعلم تصوف اوطريقت حاصل نکړی اودطريقت پرلاربااندی ولاړنسی نوپه تحقيق سره به دغه سړئ فاسق وگرزی اوهرڅوک چی بياطريقت اوعلم تصوف حاصل کړی اودعلم فقهی تحصيل ونکړی نوپه تحقيق سره به دغه څوک زنديق وگرزی اوهرڅوک چی دغه دواړه علمونه سره جمع کړی نوپه تحقيق سره دغه سړئ وحق ته ورسيدئ

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم امام شافعی رحمه الله فرمایلی دی چی ستاسی له دنیا څخه دری شیان وماته محبوب دی،اول ترک دتکلف دوهم له خلګوسره ښه معاشرت دریم پیروی اواقتداء په لاره پسی داهل تصوف،انظرکشف الخفاءللامام العجلونی ،ص،۳۴۱،جزء،،۱

څلرم امام احمدرحمه الله فرمایلی دی چی زه ترصوفیه ؤبهترین قومونه نه پیژنم یوچاورته وویل چی دوی سماع اوتواجدکوی ده په جواب کښی و رته وویل چی پریږده دوی چی یوساعت له خپل رب سره خوشحالی وکړی،غذاءالالباب شرح منظومة الآداب،جزء،۱ص،۱۲۰المحمدالسفارینی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترموورونېودتصوف اوعرفان په دې برخه کښې وتاسی ته په تصوفی اصطلاحاتوکښې دذکردډولوبیان کوم کوم چی په دې شرحه دی:

۱ (تقلیدی ذکر (۲) تحقیقی ذکر (۳) (جلی) څرګند ذکر (۴)(خفی) پټ ذکر

تقلیدی ذکر:

تقلیدی ذکر هغه ډول ذکرته ویل کیږي ، چی ذاکر محض دتقلید له رویه ذکرکوی ، یعنی ژبه یې په ذکر اخته وی ، مگر دزړه حضوریې لا نه وی موجود سوی ، پداسی حالت کی چی یوازی ژبه په ذکر مصروفه وي ، اوزړه ورڅخه خبرنه وی . شیخ اومرشد کوښښ کوي چی په مرید کښی باطنی حضور ، دزړه بیداری ، اوذهنی تمرکز زیات کړی . شیخ پدې پوهېږی چی د سالک په لومړنی دوره کښی دذکر قلبی توجه اوحضور نسبتا لږ وی ، اودهغو مرحلو څخه چی نوی صوفی اوسالک تېرېږی ، دزړه دحضور پیداکېده ضرور امردی .ځکه چی په صوفیانه اصطلاحاتو کښی که ذکر په خوله ویل کیږی اوزړه ورڅخه غافله وی ، نتېجه یې داسی ده ، لکه : څوک چی تخم په ښوره زاره مځکه کښی وکری . چی حاصل یې طبعا مطلوب نه وی .

تحقیقی ذکر :

دطریقت دسیر اوسلوک له مخې ذکر هغه وخت تحقق پیداکوی ، چی دکامل شیخ له لو ری ومریدته تعلیم اواجازه ورکړه سی ، اودهغه په روح اوزړه کښی ځای ونیسی څوپه دې توګه دذکراغېزه زیاته سی . ذکر په طریقت کښی دمریددلومړنی مرحلې بیا تراخیرنی پړاو پوری ، چی دفنا اوبقا مقامونه دي ، ملګری وي ، ځکه چی ذکر سره دزړه له حضوره مرید مرحله په مرحله دیوه مقام څخه وبل روحانی مقام ته لوړه وی .

جلی ذکر :

جلی اوڅرګند ذکر هغه ډول ذکر ته ویل کیږی چی ، ذاکر نسبتا په لوړ اواز سره ذکر کوی په ځنوتصوفی سلسلوکښی دلوړ اواز یعنی (جلی) ذکر اصل منل سویدی ، دحضرت شیخ عبدالقادرجیلانی (رح) سلسله چی په قادر یه مشهوره ده وجلی ذکرته ترجیح ورکوی .

خفی (کرار) ذکر :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خفی یاکرار ذکر وهغه ډول ذکرته ویل کیږی چی ذاکر په کښته اواز سره ذکر کوی . دحضرت شاه نقشبند (رح) طریقه چی په نقشبندیه ، سلسله سره مشهوره ده ، دخفی ذکر حالت یې منلی دی .

حتی که مرید دعادی خلګوسره په مجلس کښی ناست هم وی دخفی ذکر کولو څخه غافل نه وی . ذکرکه خفی وی یاجلی دمرید دزړه حضورلازم دی . دذکرنوعیت ، او وخت دپیر اومرشد له لوری ټاکل کیږی دذکر په نوعه کښی کله داسی حالت هم راځی ، چی مرید دخپل هر نفس چی با سی یا یې بیرته ننباسی ، د دالله جل جلاله داسماؤ څخه په هغه ډول چی دپیر له لوری وظیفه ورکړه سوی وی ، ذکر کوی ، دسا ایستواوبیرته ننیستوپه هردم کښی (ذکر) دلاسه نه ورکوی ، ځکه چی دمرید دپاره دطریقت له رویه په ذکر کښی یوګړی ځنډهم تاوان لری .

محترمو مسلمانانو له مخه تر دي چي د تصوف او عرفان دشرعی حیثیت په بیان شروع درته کوم ستاسي توجه یوې ضروري خبري ته را ګرځوم ، هغه دا چي دهغو شیانو له جملې څخه چي نن صبا په مسلمانانو کښې په عامه توګه منځ ته راغلي دي او د دې وړ دي چي ډېر افسوس باید سړے پرې وکړي یو لوے شئ دادئ چي له تصوف او عرفان څخه مسلمانان یا غافل دي ، او یا یې مخالف دي ، هغه خلق چي د تصوف اوعرفان عقیده لري له تصوف څخه په غفلت کښې پراتهٔ دي ۰ د مثال په ډول په هیڅ مدرسه ،او مکتب کښي د تصوف د علم یو کتاب هم محصلینو ته نه تدریس کیږي او نه تعلیم ، د اکثرو علماؤ چي پلټنه وشي نو صورتحال یې دا وي چې د تصوف د علم یو کتاب یې په ټول عمر کښي په کتب خانه کښې لا نه وي لیدلئ ، او ځیني خلق لکه وهابیان بیاپه دې ډول دي چي د اسلام د مقدس دین دغه عظیمه شعبه چي تصوف او عرفان دے بیخي کفر او شرک ګڼي ، او صوفیان او اولیاء کرام العیاذ بالله مشرکان او کافران بولي ۰ دبېلګي په توګه په یو کتاب کښې چې د ((فکر صوفي)) په نامه دئ او یو وهابي ملا چي عبدالرحمن نومیږي د تصوف د علم او د اولیاء کرامو په رد کښې جوړ کړئ دئ او نن صبا د انترنیټ له لاري هم شائع شوے دے داسي راغلي دي : چي (العیاذ بالله) تر ټولو هغو فتنو چي مسلمانان په مبتلا شوي دي لویه فتنه د تصوف ده چي ټول قسمونه د کفر ئې په بغل کښې نیولي دي ۰ نو په دې سبب موږ غواړو چي مسلمانانوته د تصوف او عرفان په اړه درجه په درجه مفصل معلومات ورکړو.

د تصوف شرعي حېثیت

محترمو مسلمانانو د تصوف او عرفان دبیان د سلسلې په دې برخه کښي تاسو محترمو ته د تصوف شرعي حېثیت ، او د صوفي دکلمې تحقیق وړاندې کوم ۰ محترمو په اسلام کښې د تصوف شرعي حېثیت په دې ډول دے چې تصوف د دین یو داسي مهمه شعبه ده لکه څنګه چي (فقه) د دین مهمه شعبه ګڼله کیږي ۰د (درمختار) او د فقهې د نورو معتمدو کتابو په حواله لکه څنګه چي د فقهې د علم زدکړه فرض کفائي ده دا رنګه د تصوف د علم زده کړه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم په مسلمانانو باندې فرض کفائي ده ۰ د اسلام په ابتدائي دورو کښې حتی د امام ابوحنیفه رحمه الله په زمانه کښې ((علم فقه)) د دین د ټولو شعبو نوم ؤ په دې ډول چې علم عقاید ، او علم د ټولو ظاهري شرعي اعمالو لکه لمونځ ، روژه ، حج ۰ او د تصوف علم ټول په ((علم فقه)) کښې داخل وو همدا سبب دے چې امام ابوحنیفه رحمه الله خپل هغه کتاب چې په عقایدو کښې یې تصنیف کړے دے په فقه اکبر سره مسمی کړیدئ اودې ته دفقهې قدیمي اصطلاح ویله کیږي ، په وروسته زمانه کښې علماوو د ډېر اهتمام له وجهې ((علم عقاید)) ځانته علم وګرځاوو او په ((علم کلام)) سره یې مسمی کړ ، ا و ((علم اخلاق)) یې ځانته علم وګرځاوو او په ((علم تصوف)) سره یې مسمی کړ ، او د ظاهري اعمالو علم یې ځانته علم کړ او په ((علم فقه)) سره یې مسمی کړ او دې ته جدیده اصطلاح ویله کیږي ۰ دجدیدې اصطلاح له مخې د دین علم دري قسمه علم دے علم کلام ، او علم تصوف ، او علم فقه چې په قدیمه اصطلاح کښې دغو دري واړو ته فقه ویله کیده ۰ په قران کریم کښې او دا رنګه په نبوي (ص) مبارکو احادیثو کښې چې امر په تفقه في الدین راغلي دے مراد ورځخه د همدغې قدیمي اصطلاح مطابق زده کول د دغو درې واړو علومو دي ۰ د فقهې او د تصوف تر منځ داسي شدید تړون موجود دے چې عمل کول په فقهې باندې بې له تصوفه ، او عمل کول په تصوف بې له فقهې ممکن نه دے ۰ په قران کریم او په سنت نبوي کښې چې مسلمانان د فقهې په زدکړه امر شوے دے په هغه عمل کول بې له تصوفه ممکن نه دے ۰

محترمو ! تصوف مختلف نومونه لري لکه علم قلب ، علم اخلاق ، احسان ، سلوک او طریقت ۰ په قران کریم او په سنت نبوي (ص) کښې تصوف په اکثرو ځایو کښې د احسان په لفظ سره یاد شوے دے ، او زموږ په زمانه کښې دغه علم د تصوف په نامه سره مشهور دے ۰ محترمو! لکه څنګه چې ډېر افعال او کارونه د انسان له ظاهري اعضاو او اندامونو څخه صادریږي (چې دې ته اعمال ظاهره ویل کیږي) دا رنګه ډېر اعمال بیا داسې دي چې د انسان له باطن او زړۀ څخه صادریږي (اودغو اعمالو ته اعمال باطنه ویل کیږي) بیا لکه څنګه چې دغه ظاهري عملونه د شریعت له نظره ځیني فرض ،او واجب دي لکه لمونځ ، روژه ، زکات ، حج، وتر ،او ځیني سنت ، او مستحب دي ، او ځیني حرام ، او مکروه دي دا رنګه د انسان باطني عملونه د قران کریم او د سنت نبوي (ص) له نظره ځنې عملونه فرض دي لکه تقوی ، له خدایٔ جل جلا له څخه ویره ، له خداے او رسول (ص) سره محبت ، اخلاص ، توکل ، صبر ، شکر ، تواضع ، خشوع ، قناعت ، حلم ، سخاوت ، حیا ، رحم دلي ، وغیره ، دغو اخلاقو ته فضایل او اخلاق حمیده ویل کیږي ۰او ځیني باطني عملونه د انسان بیا حرام او ناروا دي لکه تکبر ، عجب ، ریا ، محبت د مال ، محبت د جاه او منصب ، بخل ، بزدلي ، لالچ ، دښمني ، حسد ، کینه ، سنګدلي ، او بې محله یا له اندازې وتلې غصه ، وغیره چې دغو ته رذائل یا اخلاق رذیله ویل کیږي ۰

او لکه څنګه چې ظاهري اعمال ترفقهې پورې تعلق لري او دفقهې د علم له لارې دظاهري اعمالو فرض والئ او حرام والئ معلومیږي او د علم فقهې د دستور مطابق هر مسلمان مکلف دے چې دغه ظاهري عملونه انجام کړي دا رنګه تمام فقها او علما پردې باندې متفق دي چې له باطني اخلاق رذیله وو څخه ځان ساتل او دا رنګه باطني اخلاق

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حمیده په ځان کښې راوستل پر هر عاقل ، بالغ مسمان نر ، او ښځه باندې فرض دي په دې اړه د در مختار د اول جلد ٤٠ صفحه وګورۍ ۰

له اخلاق رذیله ؤ څخه ځان ساتلو ، او اخلاق حمیده په ځان کښې راوستلو ته اصلاح النفس ، یا تزکیۀ نفس ، یا تزکیۀ اخلاق ، یاتهذیب اخلاق یا تهذیب نفس ویل کیږي او دا د تصوفو حاصل او مقصد دے ۰ په قران کریم کې الله پاک د نفس د تذکیې په شان کښې خپلو بندګانو ته دا سې هدایت فرمایلے دے: قَدْ أَفْلَحَ مَن زَكَّاهَا وَقَدْ خَابَ مَن دَسَّاهَا (سورۀ شمس ۹ او ۱۰ ایتونه) ۰ یعني په تحقیق سره په مراد ورسیدی هغه څوک چي پاک یې کړ نفس خپل له رزیلو اخلاقو څخه او په تحقیق سره نامراده شو هغه څوک چي پټ یې کړ نفس خپل په رزیلو اخلاقوسره ۰

محترمومسلمانانو ورونږو دتصوف اوعرفان پدې برخه کښی دهغوصفاتوبیان درته کوم کوم چی په طریقت کښی دمرید دپاره ضرورډی چی په هغوصفتوسره به موصوف وي د دې دپاره چی له سلوک اودشیخ اومرشد له صحبت څخه ګټه واخلي او وکمال ته ور سېږي اوکه دغه صفتونه په مرید کښی موجود نه وي نوبیا له سلوک اوله صحبت څخه دمرشدفیض اوبرکت نسی حاصله ولای او وکمال ته نسی رسېدلای هغه صفتونه ټول شل صفتونه دي کوم چی دطریقت علماوو ذکرکړیدي اوشرحه یې په دې ډول ده

اول

صفت توبه ده، په طریقت کښي دمریددپاره داضروري ده چي کله له یومرشدسره بیعت وکړي نوبه دنصوح اوداخلاص توبه له ټولوګناووڅخه کاږي اوبیاچي له هرمقام څخه واوچت اولوړمقام ته ورسیږي نودتوبې تجدیدبه کوي ځکه په هرمقام کښي چي دَيْ وي نوځني داسي شیان سته چي نسبت وهغه مقام اووحال ته دده ګناوي بللي کیږي که څه هم دلاندي مقام ووالاته هغه شیان نیک کارونه ګڼل کیږي لکه چي په شریعت اوطریقت کښي دامشهورقول دی(حَسناتُ الابرارِ سیئات المقربین)بلکي دغه مقام اوحال چي ده درلودی نسبت وهغه مقام اوحال ته چي اوس دَيْ ورپورته سودطریقت له مخی ګناه بلله کیږی

دوهم

صفت زهددی یعني له دنیاڅخه بې رغبته کیدل دي،مریدبایدتارک ددنیا وي له عیاشي اوله تنعم او ترفه څخه مخ اړوُنکی وي دمریدبایدله دنیاسره دویني قدرتعلق وي چي شرعاً دي اړتیاورته لري اوفقط دده هغه جدي حاجتونه په پوره کیږي کوم چي دَيْ ورته اړوي،

دریم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

صفت تجريددی، مريدبايدمجردوي په دې معنی چي هغه ټولی علاقې اوتعلقات پري کړي اوځان ورڅخه وژغوري کوم چي شرعاًدهغې علاقي اوتعلق په مراعت کولوسره دَيْ مکلف نه وي او دالله جل جلاله په لارکښي چي دسلوک اودطريقت لارده دَيْ له ترقی، اوله پرمختګ څخه راګرزه وي، لکه الله جل جلاله چي فرمايلي دي

)اِنَّ مِنْ اَزْوَاجِکُمْ واولادکم عَدُوًّالَّکُ ْمْ فَاحْذَرُوْهُمْ (

يعني بېشکه له ښځوستاسوڅخه اوله اولادوستاسوڅخه سته دښمنان تاسي لره نوووېرېږی، له دوی، څخه يعني ستاسوپه ښځواواولا دوکښي داسي ښځي اواولادونه هم پيداکيږي چي ددوی، مراعت اوتعلق تاسي دالله جل جلاله اودهغه درسول(صلی الله عليه وسلم)په مخالفت کښي اچوي نوپه دې وجه دوی،ستاسي دښمنان

دي نوبايدله دوی،څخه وويرېږی، اوځانونه ورڅخه وساتی،

څلورم

صفت عقيده ده،دمريدبايدعقيده برابره وي مريدبايدهغسي عقيده ولري کومه چي داهل السنت والجماعت له مسيرسره توافق لري اودڅلورواامامانو له تګلاري سره مطابقه وي،مريدبايدله هغوټولوعقيدوڅخه پاک وي کومي چي داهل ا لسنت والجماعت دڅلورواامامانودمسلک مخالفي دي،

محترمواسلامي ورونوپه تېره برخه کښي ماوتاسي ته ددې خبري ذکرکړي ؤچي دطريقت اودسلوک په لاره کښي چي څوک سيراوسلوک کوي اومُريدوي نودغه مريدبايدپه شلوصفتوسره موصوف وي چي دهمدغوشلوصفتوله جملې څخه څلورصفتونه ماپه تېره برخه کښي درته بيان کړل په دغه برخه کښي له مذکوروصفتوڅخه يوتعدادنورصفتونه درته ذکرکوم چي بيان يې په دې ډول دی،

پنځم له دغوشلو صفتوڅخه تقوي ده مريدبايدپرهيزګاراوله الله جل جلاله څخه وېرېدونکی، وي اوله حراماوشبهَناکو شيانوڅخه بايدمُجْتنِبْ وي په خوراک اوڅښاک اولباس اوجامه کښي بايد مُحتاط وي خوالبته په احتياط کښي له مبالغې اوله افراط څخه هم بايدکاروانخلي ځکه چي بيادوسواس په مرض اخته کيږي اوترڅوچي يې طاقت وي په عزيمت بايدعمل کونکی، وي نه په رخصت ،اودطَهارت اودنِظافت بايدپوره خيال ساتي، مګرپه دې باره کښي هم بايدافراط ونکړي چي دوسوسي په مرض مبتلا نسي ،اودارنګه په ټولواحوالوکښي داسلام دپيغمبر صلی الله عليه وسلم دغه هدايت بايد نصب ا لعين وګرځوي چي(دَعْ مايُرِيْبُکَ الی مالايريبک)

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږمله دغوشلوصفتوڅخه چي دمريددپاره ضروردي صبردی،په شريعت کښي صبرپردرې قسمه دی،اول صبرپرطاعت اوعبادت دالله تعالی باندي، دوهم صبرله معصيت اوله ګناؤ څخه،دريم صبرپرمصېبتوباندي، په مريدکښي بايددغه درې سره قسمونه دصبرموجودوي، اوله دې سره سره مريدبايد دهغوټولوتقييداتواوپابنديوپرتابعداري باندي صبروکړي کومي چي دشيخ اومرشدله لوري وده ته په هغوی سره امرکيږي اوله شريعت سره موافقت لري،او که په يوه مرحله کښي په اساني سره صبرکول ورته ګران سي نوله تصبرڅخه دي کاراخلي اوپه تکلف سره دي صبرکوي چي په نتېجه کښي الله جل جلاله وده ته دصبرتوفيق ورکړي لکه چي داسلام پيغمبر صلی الله عليه وسلم فرمايلي دي (من تَصَبَّرَصَبّرّهُ الله)

اوم له دغوصفتوڅخه مجاهده ده مريدبايدهميشه په جهادحقيقي ،جهادکامِل اوپه جهاداکبرکښي کوم چي عبارت دی له مخالفت څخه

دخواهشاتودنفس اودشيطان مصروف وي ځکه چي نفس ترڅوچي دده دخواهش مطابق رفتارنه کيږي نودَيْ دډيرکمزوري وړي زمري په مثال دی چي په دغه وخت کښي دَيْ ددي توان نلري چي تاپه هلاکت کښي واچوي اوکله چي دده دخواهشاتوتابعداري وکړه سي نوبيا دي ديوه زورراوچاغ زمري په مثال ګرځي اوستاپرهلاکولوباندي قدرت پيداکوي اوهلاکوي دي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځما معززو اسلامي ورڼو ! د تصوف او عرفان په تیرو دوو برخو کښي ما وتاسي ته د هغو شلو صفتو له جملې څخه کوم چي د مُرید دپاره ضرور دي اوه ۷ صفتونه بیان کړل ، اوس په دې برخه کښي د همدغو شلو صفتو له جملې څخه یو تعداد نور صفتونه درته ذکر کوم ، چي په دې شرحه دي:

)۸ (صفت شجاعت دئ :

د مُرید دپاره په طریقت او شریعت کښي اتم صفت کوم چي په ده کښي باید موجود وي دادئ چي مُرید به شجاعت او دلاوري لري ، مُرید باید مردانه او دلیر وي ، تر څو چي دَی و کولائ سي چي له خپل نفس او شیاطین الجن والانس سره په میړانه مقابله وکړي او همیشه د دوی په مخالفت کښي واقع وي .

)۹ (صفت بَذَل دئ :

مُرید باید جوّاد ، سخي او شندونکئ د مال وي په حقو لارو کښي ؛ ځکه چي یو خو سخاوت د اسلام د پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) له عمده صفاتو څخه دئ ، او دارنګه د اسلام د مقدس دین له نظره سخاوت د مسلمان دپاره ډیر عظیم صفت دئ او و الله (جل جلاله) ته د تقرب او نزدیکت لویه وسیله ده ، او بل د طریقت په لاره کښي د مُرید دپاره د پر مختللو لوی عامل دئ ، او له دې سره سره بُخل د الله پاک په لاره کښي د پرمختللو ډیر لوی عائق او مانع دئ .

د اسلام پیغمبر فرمایلي دي : � السخي قریبٌ مِنَ اللهِ قریبٌ مِنَ الجنةِ بعیدٌ مِنَ النارِ ، والبخیل بعیدٌ مِنَ اللهِ بعیدٌ مِنَ الجنةِ قریبٌ منَ النارِ � (مشکوة وغیره) .

)۱۰ (صفت فتوّت دئ :

فتوت و جوانمردي ته ویل کیږي ، مُرید باید جوانمرد وي ، په دې ډول چي و هر چا ته پخپله درجه کښي ګوري او و هر حقدار ته خپل حق ورکوي او له نورو څخه د حقګذارۍ طلبدار نه وي ، او د الله تعالی په دې قول چي :� وآت کل ذي حق حقه � او دارنګه د اسلام د پیغمبر په دغو ارشاداتو چي :� کلّم الناسَ علی قدرِ عقولِهِم � او � و أنزلِ الناسَ منازلَهُم � باندي عمل کونکئ وي .

)۱۱ (صفت صدق دئ :

مُرید باید صادق وي ، د مُرید ټولي معاملې که له خدائ سره وي او که د خدائ له مخلوق سره وي باید پر صداقت بِنا وي ، او همېشه یې باید داسلام د پیغمبر دغه هدایت نصب العین ګرځولئ وي چي : � الصدقُ ینجِي و الکَذِب یُهلِک . �

)۱۲ (صفت علم دئ :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

مُرید باید په هغه اندازه دیني عِلم حاصل کړئ وي کوم چي دَی ضرورت ورته لري ؛ ځکه د ضرورت په اندازه ددین علم ایزده کول پر هر مسلمان باندي فرض دئ .

امام أعظم أبو حنیفه (رحمه الله تعالی) چي د کومو أحادیثو روایت کړئ دئ د هغوی له جملې څخه (لکه چي طحطاوي ذکر کړیدي) یو حدیث دادئ چي :� طلب العلم فریضة علی کل مسلم . �

)۱۳ (صفت نیاز دئ :

مُرید باید نیاز او عاجزي ولري ، په هیڅ حالت کښي باید عجز ، تواضع او تذلُل په دي شرط چي د الله (جل جلاله) دپاره وي له لاسه ورنکړي او د اسلام د پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) و دغه مبارک حدیث ته ځیر وي چي : � مَن تواضعَ لِلهِ رَفعَهُ اللهُ. �

محترمووروڼو دهغوشلوصفتوله جملې څخه کوم چي په طریقت کښې دمریددپاره ضروردي دتصوف اوعرفان په تېروبرخوکښي دیارلس صفتونه ماوتاسي ته بیان کړل اوس دهمدغوشلوصفتوله جملې څخه وځینونوروصفتوته ګورئ،چی په دې ډول دی

)۱۴ (صفت عَیَّارِي دئ،

ددغه صفت مقصددادئ چي مریدبایدخپل ځان ناچیز وشمیري اوپه لااباله توګه بایدخپل ځان ته همېشه کتونکئ وي ،اوله فروتنئ څخه ډک وي، لکه چي یوبزرګ په فارسي نظم کښي فرمایلي دي،

درعشق یاربین که چوعیّارمیرویم سرزیرپانهاده چوشطّارمیـــرویم

درنقطهء مرادبدین دورما رســیم زیرابسرهمیشه چوپرکارمیرویم

جانرافداي یارګرانمایه کرده ایـــم ورحکم میکندبسردارمیـــــــرویم

مرګ ارکسي بجان بفروشدهمیخریم عیار وار زانکه بریارمیرویم

ماراچه غم زدوزخ وباخلدمان چکار دلداده ایم مابردلدارمیرویم

)۱۵ (صفت ملامتیاده،

په دې معنی چي مریدبایدپه دې ډول وي چي نام اوننګ،مدح اوذم ،رداوقبول دخلګودده په نزد یوشان وي،نه بایددنامه اودشهرت خواهشمندوي اونه بایدددې فکراوسوچ ورسره وي چي خلګ زماښه وایې اوکه بدوایې اوپه خلګوکښي زه مقبول یم اوکه نامقبول یم اونه بایدپه دې باک اوپروا کونکئ وي چي خلګ له ماسره دوستي کوي اوکه دښمني کوي،بد راته وایي اوکه ښه راته وایي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

)۱٦ (صفت عقل دئ،

مریدبایدعقل مندوي اوپه هرباب کښي له هوشیارئ اوبیدارئ څخه کاراخستونکئ وي،اوپه مقتضی دعقل عمل کوي خصوصا دخپل استادپیراومرشدپه باره کښي

)۱۷ (صفت ا دب دئ،

مریدبایدادبناک وي اوخاونددښواخلاقووي خصوصاً له خپل شیخ اواستادسره بایدله لوی ادب څخه کاراخستونکئ وي،اوپه ظاهراوپه باطن کښي دخپل شیخ واشاراتوته متوجه وي،اوکه شیخ وده ته دده پرتقصیراتوباندي کومه تنبیه ورکړي نودفعتاً بایددخپل شیخ له تنبیه سره سم دخپلوتقصیراتواصلاح وکړي،اوپه دې باب کښي بایدله هرقسم تعلل،حجت ګویي اوبهانه جویي څخه ډډه کونکئ وي،

مولاناروم صاحب دادب په باب کښي فرمایلي دي ،

ازخــــــــداخواهیم توفیق ادب بي ادب محروم ماندازلــــطــف رب

بي ادب تنهانه خودراداشت بد بلکي آتش درهمه آفــــــــــــــــاق زد

هــــــــرچه برماآیدازظلمات غم آن زبـــــي باکي وګستاخي است هـم

همدارنګه یوبل بزرګ فرمایلي دي

حافظاعلم و ادب ورزکه درحضرت شاه هرکرانیست ادب لائق خدمت نبود،

محترمواسلامي وروڼودتصوف اوعرفان په دې برخه کښي دمریددښلوصفتوله جملې څخه داتلسم او نولسم اوشلم صفت بیان درته کوم اوداولسوصفتوبیانونه مي په تېروبرخوکښي درته کړیدي،

)۱۸ (صفت حسن خلق دئ :

مریدبایدښه اخلاق ولري اوله تکبر،تفاخراوله عجب اوله جاه طلبۍ څخه اجتناب کونکی وي له خپلوملګرو اوله هرچاسره بایدپه ښواخلاقوګذاره کوي،داسلام په مقدس دین کښي ښه اخلاق په ډیره لوړه کچه اهمیت اوارزښت لري،داسلام پیغمبر صلی الله علیه وسلم په یوه حدیث کښي کوم چي په مشکوة وغیره کښي ذکرسویدئ فرمایلي دي

)ان من احبکم الي واقربکم مني مجلسایوم القیامة احاسنکم اخلاقا(

اوبالمقابل بداخلاق داسلام دمقدس دین له نظره ددنیا اوآخرت ددناکامي اوبدبختۍ ډیرغټ سببونه دي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹) صفت تسلیم دئ :

مُریدبایدو خپل مرشداواستاذته ظاهراًاوباطناً خپل واک اواختیاروسپاري ، خوپه دې شرط چې استاذ اومرشدېې واقعاًمرشدوي کامل اومکمل وي،ځکه اوناقص نه وی ځکه له ناقص استاذ څخه اخذ او تعلم د طریقت له مخې داسې مثال لري لکه له شیطان څخه چې دعلم اخذکوي

مولانارومی صاحب فرمایلي دي :

چون بسي ابلیس آدم روي هست ــ پس به هر دستی نباید داد دست

زانکه صیاد میزند بانگ صــفیر ــ تا بگیــــرد مرغ را آن مرغ گیر

حرف درویشان بدزدَد مَرد دون ـــ تا بگوید بر ســلیمی آن فسون .

او دارنګه د طریقت علمآؤ فرمایلي دي چې مُرید به و مُرشِد کامِل مُکمِّل ته داسې تسلیم وي لکه مُرده چې و غسل ورکونکي ته تسلیم وي .

۲۰) (صفت تفویض دئ :

مُرید باید په مقتضی ددې قول د خدائ پاک چې � واُفَوِّضُ أمرِي الی اللهِ اِنَّ اللهَ بصیرٌ بالعِباد � خپل ټول کارونه و الله (جل جلاله) ته وسپاري ، لکه چې یوه بزرګ فرمایلي دي:

وکلت الی المحبوب امري کله ــ فان شاءاحیاني وانشاءاتلفا

اولکه چې یوبل بزرګ فرمایلي دي

بګذاشته ام مصلحت خویش بدو ـــ ګربکشد ورزنده کنداوداند

تادل رقم عشق برجان دارد ـــ باران بلابرسردل مېبارد

جانابسرت کزتونګردانم روي ـــ ګرعشق هزارازین برویم آرد،والسلام

قدرمنووروڼوکوم څه چې زه په دغه اوپه راتلونکو برخه کښې درته لیکم نوباعث پرهغه باندي داشئ دئ چې له ځینوویب سایټو څخه زماځیني بیانونه کوم چې دتصوف اوعرفان په اړه دي بعضوعربي مواقعو او ویب سایټو کوم چې وعراق اووغیره ته منسوب دي نقل کړیدي اوبیاپې داخبره زیربحث ګرځولې ده چې دافغانستان یونامتوعالم مولانامحمدمعین الدین ابوالفضل په رسمی مواقعوکښې دتصوف مدح، صفت اوبیان کوي اوپه دې باره کښې ډیروعربوعلماووخپل نظرونه ورکړیدي چې په هغوی کښې اکثر مثبت نظرونه دي که څه هم زیات

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددغواکثروعلماوو سلفيان دي، اوصرف دوويادرو سلفی عالمانو منفی نظرورکړیدئ خوددغوعلماوودنظرو په اول سرخط کښي چي کوم بيان په مذکورووېب سايتوکښي ذکرسويدی دهغه معنی اومطلب په دې ډول دئ :

نن ورځ مي په ځينورسمي مواقعوکښي وليدل چي مولامعين الدين ابوالفضل دتصوف مدحه کوي ، دغه رباني عالِم د تصوف په اړه وخلګو ته بيانونه ورکوي او د تصوف له اهميت څخه بحث کوي ، د مولانا معين الدين له دغو بياناتو څخه دا خبره څرګنده سوه چي کومه اوازه چي ځموږ د عربو په منځ کښي خپره سوېده چي د افغانستان عالمان او طالبان له تصوف څخه منکر دي او د سلفيت عقيده لري دروغ او بې اساسه ده ، بلکي د افغانستان عالمان او طالبان اهل د تصوف حقيقي دي او ددين د دښمنانو په مقابل کښي په شجاعتمنده او صادقانه توګه جنګيږي .

او ځينو عمده عالمانو د دوی داسي نظر ورکړئ دئ چي په اسلام کښي چي کوم نامتو او باشجاعته مجاهدين تير سويدي نو هغه ټول متصوفين وو ، لکه عثمانيه سلاطين ، صلاح الدين ايوبي ، محمود غزنوي او لکه عمر مختار وغيرهم .

ـــ ما چي د دوی نظرونه ټول وکتل نو و درو خبرو ته ډير سخت حيران او په تعجب کښي پاته سوم :

اول ودې خبري ته چي په موجوده زمانه کښي پداسي حساسو او نازکو حالاتو کښي چي د دنيا ټول کافران سره له دې چي دوی په خپل مابين کښي زيات پريکړنونه ، عداوتونه او اختلاف د نظر سره لري د مسلمانانو په مقابل کښي يو صف او متحد ملت ګرځيدلي دي ،او مسلمانان (پر ځائ ددې باند چي له مذهبي تعصباتو څخه لاس واخلي او خپل جزئي او فرعي اختلافات غير ملتفت اليها وګرځوي او د کفارو په مقابل کښي ودريږي او له اسلام څخه دفاع وکړي) نور هم په مذهبي تعصب کښي تشدد او ټينګار کوي او د کفر تر دفاع يې ودغه کار ته اهميت ورکړئ دئ .

دوهم ودې خبري ته چي د فغانستان مسلمان ملت ، خاص بيا د افغانستان عالمان او طالبان د امام اعظم ابو حنيفه (رضي الله عنه) مذهبيان دي او په علم عقايد کښي د علَم الهُدی امام ابو منصور ماتريدي (رحمه الله تعالی) پيروان دي ، نو بيابه په دوی کښي داسي خلګ څنګه پيدا سي چي هغوی دي له تصوف څخه انکار کوي ؛ ځکه له تصوف څخه انکار له حنفيت او ماتريديت څخه په قطعي ډول خارجيدل دي .

دريم ودې خبري ته چي د تصوف مطلب زهد او تزکيه ده ، يعني له ناروا خويو څخه ، لکه کبر ، حسد ، فخر ، بخل وغيره ځان پاکول ، او تحليه يعني په ښو اخلاقو سره ځان ښايسته کول دي .

نو که څوک دا ډول عقيده ولري چي العياذبالله تصوف داسلام يو جزء نه دئ نو دا عقيده يې دې لره مستلزمه ده چي په اسلام کښي زهد نسته ، په اسلام کښي دانسته چي له بدو اخلاقو به ځان صفا کوې او په ښو اخلاقو به ځان ښايسته کوې ، سره له دې چي الله پاک فرمايلي دي :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

�قد افلَحَ مَـــــن زکَّها و قـــد خابَ مَـــن دسها . �

او سربیره پر دې پر اهل تصوف باندي طعن ویل دمسلمانانو پر څلورو امامانو باندي او دارنگه پر هغو ټولو مخکښو علماؤ باندي طعن ویل دي کوم چي د هغوی له امامت او جلالت د شان څخه منکرین د تصوف او د اهل تصوف هم انکار نه سي کولای .

په راتلونکو برخو کښي به زه انشاآالله و تاسي ته د څلورو امامانو او دارنگه د عالم اسلام په منځ کښي د مسلمو علماؤ ، لکه امام نووي ، امام عز بن عبدالسلام ، علامه سید شریف الجرجاني ، شیخ محمد ابو زهره ، امام محاسِبي وغیرهم نظرونه او بیانونه د تصوف او د اهل تصوف په باره کښي ذکر کړم.

محترموورونو اوس دامت مسلمه دهغوامامانواوعالمانوکوم چي دتمام امت مسلمه مخکښان اووټول امت مسلمه ته مقبول دي داقوالو په ذکرپیل درته کوم هغه قولونه ددوی چي دتصوف په اړه یې کړیدي

دڅلوروامامانوقولونه دمخه هم ما درته ذکرکړیوو اوس بې بیا انشاءالله ددغواقوالودجریان په اخیرکښي دهریوه قول درته ذکرکړم .

دتصوف په اړه دامت مسلمه دعلماووقولونه په دې شرحه دي:

اول : امام النووي، المتوفی سنة(٦٧٦)هجري (رحمه الله تعالی) .

محترموورونوامام نووي هغه عالم دئ کوم چي وټول امت مسلمه ته مُسَلم اومقبول عالم دئ اودصحیح مسلم شارح دئ حتی هغه خلگ هم کوم چي دتصوف دښمنان دي امام نووي په هراعتبار تسلیموي اومني یې،،دتصوف په اړه ده په خپله رساله کښي کومه چي په � مقاصدالامام النووي في التوحید والعبادة واصول التصوف � سره نامداره سوېده داسي فرمایلي دي:

اصول طریق التصوف خمسة،(۱) تقوالله في السروالعلانیة،(۲) اتباع السنة في الاقوال والافعال (۳) الاعراض عن الخلق في الاقبال والادبار(۴)الرضاعن الله في القلیل والکثیر(۵)الرجوع الی الله في السراء والضراء .

یعني دتصوف دطریقې اودلاري ټول بنیادي اصول اواساسات پنځه شیان دي :

)۱ : (تقوی اوویره له الله جل جلاله څخه په په پټه اوپه ښکاره کښي،یعني هرڅوک چي له تصوف سره رښتونئ تعلق لري نوهغه به له الله جل جلاله څخه ویرېږي اودغه وېره بې په دې ډول وي چي که تنها اویوازي وي هم له الله جل جلاله څخه به وېرېږي اوکه په خلگوکښي وي هم له الله جل جلاله څخه به ویرېږي .

)۲ : (اصل اواساس دتصوف اتباع دسنت درسول علیه السلام ده په ټولوقولواوپه ټولوفعلوکښی دده.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعني تصوف خلگ ودې ته رابولي چي خپلي خبري او لفظونه او خپل ټول کارونه د رسول (صلوات الله عليه واله وصحبه اجمعين) د سنت او طريقې تابع وگرځوي .

)۳ : (اصل او اساس د تصوف اعراض او مخ اړول دي له مخلوق څخه په حال د اِقبال او د اِدبَار د دواړو کښي .

يعني هر څوک چي له تصوف سره واقعي تعلق ولري نو هغه به و خلگو ته هيڅ اسره نکوي او نه به هغه قسم گډون او اختلاط له خلگو سره کوي کوم چي دَی له الله (جل جلاله) څخه په غفلت کښي اچوي ، بلکي په کامله توگه به و الله تعالی ته متوجه وي ، او دا صفت به په هر حال کښي وده ته ثابت وي ، هم په حال د �اِقبال � او د مخامخ کيدو کښي له خلگو سره او هم په حال د � اِدبَار � کښي يعني په حال کښي د شا گرځولو وخلگو ته .

)۴ (اصل او اساس د تصوف راضي کيدل دي له الله (جل جلاله) څخه په لږ او په ډير په دواړو کښي .

يعني څوک چي مدعي د تعلق د تصوف وي نو په ده کښي به دا صفت موجود وي چي له الله جل جلاله څخه به په هغه حال کښي هم راضي وي چي کم شئ وده ته ورکړ سي ، مثلاً مال يې کم وي ، اولاد يې کم وي ، عزت يې کم وي او رتبه يې کمه وي ، اوپه هغه حال کښي به هم راضي وي چي ډير شئ ورکړ سي .

)۵ : (اصل او اساس د تصوف رجوع ده و الله (جل جلاله) ته په خوشحالي او په راحت کښي ، او دارنگه په تکليف ، مرض او مصيبت کښي .

يعني متصوِّف انسان به په هيڅ حالت کښي د الله (جل جلاله) په تعلق ، عبادت او بندگي کښي سستي او کمزوري نکوي ، نه بې خوشحالي ، اسايش او راحت د الله پاک له بندگۍ څخه راگرځوي ، او نه به مصيبت ، غم او تکليف و ده ته ددې باعث گرځي چي د الله پاک په بندگي کښي تکاسل او تغافل وکړي .

محترمو مسلمانانو ! د اسلامي أمت ددغه ستر امام قول او نظر مې کوم چي د تصوف په اړه يې کړئ دئ درته بيان کړ ، نو اوس قضاوت او فيصله تاسي وکړۍ چي د تصوف مقصد دغه پنځه شيان سي لکه چي امام نووي فرمايلي دي ، او سره له دې يو څوک له تصوف څخه انکار کوي يا بد پر وايي ، نو ايا ! دغه انکار او بد ويل بې په حقيقت کښي دا معنی ونلري چي : په پټه او ښکاره کښي له الله څخه ويره ښه کار نه دئ ، او دارنگه متابعت د رسول (عليه السلام) ښه کار نه دئ ، دارنگه العياذ بالله په هر حال کښي و الله (جل جلاله) ته راجع کيدل ښه کار نه دئ ؟ .

او چي دا معنی ولري نو بيا و دغو خلگو ته په کومه سترگه بايد وکتل سي کوم چي له تصوف او له اهل تصوف څخه انکار کوي او بد پر وايي ؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تنبیه :

محترمو ورونو ! دلته د یوې خبرې ذکر کول ضروري ګڼم هغه داده چې کوم تصوف چې زه یې مدح او صفت درته کوم ، او دارنګه کوم اهل تصوف چې زئې تائید کوم او پر منکرینو باندې یې بد وایم له دې څخه ځما مقصود صحیح او حقیقي تصوف او اهل تصوف دي ، پاته سوه هغه خلګ چې په ټګۍ برګۍ او په دروغو سره و تصوف ته خپل ځانونه منسوبوي او ددې ادعا کوي چې موږ اهل طریقت یو او خود ساخته رویې او طریقې یې په مخه پسې اخستي دي ، چې له ظاهر او باطن د شریعت څخه مخالفې دي ، لکه په موجوده زمانه کښې چې په هر اسلامي هیواد کښې دغه قسم ټګان موجود دي ، نو دا نه زه اهل تصوف او اهل طریقت بولم او نه له دوی څخه دفاع کوم .

دشریعت په علماؤ کښې هم علمآء سوء ، علمآء باطل او عُلمآء دنیا پیدا کیږي ، او و طریقت ته چې کوم خلګ ځانونه منسوب بولي په هغوی کښې هم دغه ډول بد خلګ پیدا کیږي ، دا هغه خلګ دي چې د دوی په باره کښې مولانا جلال الدین رومي (رحمه الله تعالی) فرمایلي دي :

چـــون بسي ابــلیس آدم روي هـــــســـــــت

پس بـــه هـــــر دَســـتِې نبـــاید داد دســـــت

حَـــــرف درویشـــــان بدُزدد مــــردِ دون

تــــا بګــــوید بر ســـــلیـــمې آن فـــسون

زانـــــکه صــــیاد میزند بــــــانګِ صفـــیر

تا بګـــیرد مـــرغ را آن مـــــــرغ ګـــــیر.

والسلام ومن الله التوفیق

Download from: ketabton.com

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library